6
3-e
51 M

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
2 C
18

6-3-e-51

VIII f 89 f 2a

APOLOGETICVM, PRO VETERI AC GERMANA LINGVÆ GRÆCÆ PRONVNTIATIONE ex hodierna Cacophonia in priſcam Euphoniam facilè vindicanda,

AD CLARISSIMVM VIRVM D. Michaelem Hoſpitalem Franciæ Cancellarium ipſius olim diſceptatorem, vt aliarum controuerſiarum, veriſſimum ac ſapientiſſimum iudicem.

PARISIIS,

Apud Ioannem Poupy, ſub Bibliis Aureis via Iacobea.

M. D. LXXIX.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Syllabus ſingularium capitum hîc explicatorum.

IN PRÆFATIONE.

CAuſſa inſtitutæ huius actionis aperitur pag. 8
Luctui ſua eſt quædam voluptas ibid.
Audita minus rectè, quàm viſa & lecta, iudicantur 10
Cur hæc actio ſit edita 11

IN APOLOGETICO.

SVmmos principes non puduit grammaticæ tractationis 14
Diſtinctio Analogiæ Grammaticæ & Mathematicæ 15
Vnde legitima literarum Græcarum pronuntiatio petenda ſit 17
Tria cuiuſque literæ propria 19
Quàm multæ literæ perperam vno τοῦ ἰῶτα ſono efferantur 21
Querelæ ſex literarum de ἰῶτα ibid.
Tautophonia literarum grauis & moleſta, vt Tautologia verborum 21.24.25
Amphiboliæ obſcuritas 25
Vitioſæ pronuntiationis exemplum 28
Quæ propria ſit notio τοῦ αὐδᾶν 28
Antiquæ pronuntiationis exemplum 30
E nomine diphthõgi ſonus ipſius facilè intelligitur ibid.
De pronuntiatione τοῦ η' καὶ ω μεγάλου 34
Puncta τοῖς ᾳ ῃ ῳ ſubſcripta vel ſemi-iota iiſdem vocalibus adſcripta ex Euſtathio non

ſunt proferenda 34.55
Literæ apud Græcos non neceſſariæ 37
Literæ υ ψίλου pronuntiatio ibid.
Recta diphthongi υι pronuntiatio vocibus Gallicis comprobatur 40
Vitioſa τȣ̃ υ ψίλȣ pronuntiatio Gallicis vocibus cauſſa fuit etiam vitij in ſcriptura ibid.
Vocalem υ ψίλον aliis vocalibus ſubiunctam, vt vulgò pronuntiamus, in conſonantē conuertimus 42
Conſuetudo vitioſa quanti facienda 45
Galli ſuas diphthongos ſuauiſſimè ſonant 46
Magna in magnis alioqui viris Tropos & figuras diſcernendi inſcitia 59
Παρονομασία ἐϛὶν ἀντίϛροφος παρηχήσει ibi.
Genèra παρηχήσεως, quæ ſunt in ſcholiis Euſtatthij, examinantur 60
Primum genus παρηχήσεως perpenditur 61
An dictio per Apoſtrophum mutilata cum ſequenti vniatur pronuntiando, idque maximè in clauſula perfectæ vel certè leuiter ſuſpenſæ ſententiæ ibid.
In polyptoto eſt etiam quædam ſoni ſimilitudo 66
Iudicium Nigidij de inutili inuentione diphthongorum ȣ & ει & ſonis τῶν οι & ει refellitur ibid.
Platonis authoritas profertur ad ſonum τȣ̃ η, ad quam adiungitur diſtichon Auſonij 70
Quo tempore vixerit Euſtatthius 71
Examinatur genus παρηχήσεως ſecundū 74
Tertium genus παρηχήσεως expenditur ibid.
Quid valeat Anagrammatiſmus & quatenus

progrediatur in omnibus linguis 75
Quartum genus παρηχήσεως tantum perſtringitur 76
Parecheſin vnicam Euſtathius perperam multorum generum facit 78
Altera partitio παρηχήσεως 79
Quid Hermogeni ſit Parecheſis 80
Parecheſis nihil eſt aliud, niſi paronomaſia ex vi iuncturæ & exemplorum 82
Scholia Euſtathij ſunt infirma vitioſę pronuntiationis propugnacula 84
Pronuntiatio τοῦ βῆτα 85
Mutua τοῦ βῆτα καὶ τοῦ vau permutatio Cantabricæ dialecto relinquenda 88
Pronuntiatio τῶν γ κ τ. 90
Γάμμα vbi malè à noſtris proferatur 91
Sonus τοῦ iod & vau Græcis ignotus ibid.
Vis τοῦ κ perfertur æqualiter ad omnes vocales 93
De recta literæ κάππα pronuntiatione 94
Pronuntiatio τοῦ ταῦ 95
Pronuntiatio τοῦ σῖγμα 96
Pronuntiatio τοῦ ϑ ibid.
Pronuntiatio τοῦ χ̃ 97
Digamma quid ſit 98
Falſa ſonorum permutandorum doctrina 99
Quid de concurſu gemini γγ & κκ & vtriuſque pronuntiatione ſentiendum 103
Aduerſariorum obiecta diluuntur 105
Legitima linguæ Græcæ pronuntiatio non eſt à Turcogræcis petenda 108
Oculi & aures ineptè diuerſum faciunt iudicium de ſcriptura & pronuntiatione lite-

rarum 110
Soni literarum conſtantes & ſemper ſui ſimiles debent eſſe 111
Et in literis Latinis pronuntiádis peccatur 114
Peruerſa pronuntiatio eſt inſtar monſtri & Circeæ potionis 117
Virorum quorundam licet doctorum ignauia in vitiis pronuntiationis caſtigandis 118
ἀνακεφαλαίωσις huius actionis 119
Vitioſa pronuntiatio relinquenda ambiguis & fallacibus Apollinis reſponſis 120.

FINIS.

AD CANDIDVM LECTOREM

PRÆFATIO.

CVm nos venimus primum in cogitationem huius actiunculæ conſtituendæ, candide Lector, ac nos poſteà dedimus ipſi ad illam conſcribendam, nihil quidem certè minus, nihil etiam poſterius nobis fuit, quàm vt ſtatutum quicquam haberemus cum animis noſtris atque deliberatum de ea in lucem proferenda. Quid enim illa complectitur dignum ſinceris atque ſublimibus ingeniis? quid etiam probandum limatis & politis ætatis noſtræ iudiciis? Itaque liberè ac ingenuè ipſi fatemur nos hanc inuitos hoc maximè ſæculo variis diſciplinis ac præſentis argumenti ſciẽtia pererudito edidiſſe: quod profectò dum confitemur, nihil reformidamus illius ſapientis reprehenſionem, qui non deſinit ſe gloriatione & prædicatione, ſed fruſtrà, extollere: quòd nihil vnquam faciat inuitus, nihil dolens, nihil coactus. In nobis enim non tanta vis eſt conſtantiæ & ſapientiæ deſideranda: quam fortaſſe nemo dum mortalis eſt conſequutus. Sed cauſſam huius ſcriptionis primùm, deinde editionis, non dubitamus, quin, cum intellexeris, vehementer probes, atque iuſtiſſimam exiſtimes. Ac primùm quidem orationis huius ſcriptæ tibi veriſſimè cõfirmamus clariſſimum & honoratiſſimum virum D. MICHAELEM HOSPITALEM *Philopap-*

pum noſtrum, Franciæ Cancellarium nobis authorem fuiſſe: cujus cum fœlix & omnibus bonis grata eſt, & ſemper erit memoria, tum nobis nepotibus longè gratiſſima & iucundiſſima, vt nunquam videatur ob iniuriam conterenda. At verò, inquies, quid vos? è tanta rei familiaris iactura etiam percipitis voluptatem? Tu ſic habeto è conſilio Ariſtotelis, iſtiusmodi admirationem eſſe homini ſapienti intermittendam, ἐν τοῖς πένθεσι καὶ θρήνοις ἐγγίνεταί τις ἡδονή· ἐκείνη γὰρ λύπη ἐπὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν, ἡδονὴ δὲ ἐν τῷ μεμνῆσθαι καὶ ὁρᾶν πῶς ἐκεῖνον καὶ ἃ ἔπραττε καὶ οἷος ἦν, *id eſt, in luctu & lamentatione voluptatis quiddam ineſt: dolor enim verſatur quidem in deſiderio abſentis: ſed voluptas in recordatione, & quaſi inſpectione illius, quod in vita geſſerit, & qualis fuerit. qua quidem cogitatione aſſeretur ille ab omni iniuria obliuionis contra quoſdam maledicos conuitiatores. Tu igitur deſine iam mirari, cur aui noſtri memoriam, qui fuerit noſtræ familiæ columen & iam ad ſedes æthereas euectus, gratiſſimam & iucundiſſimam colamus, & quem in poſterum exiſtimemus & literarum & literatorum teſtimoniis monimentiſque rerum bene geſtarum ad immortalitatem conſecratum.*

Itaque quondam fuit, quum ille noſter Philopappus pergeret à nobis repoſcere rationem Iſocraticæ prælectionis (quæ eſt ſapientum patrum-familias in primis laudabilis & iuuentuti perutilis conſuetudo) vt nos curauerimus, qui tum fuit captus ætatis noſtræ, ei ſatisfacere & rationem noſtri ſtudij probare. verum quum ſibi nouum & antea nunquam auditum Græcè pronuntiandi genus audiuiſſet, talis pronuntiationis cœpit à nobis rationem ſciſcitari: quam quidem certe ex imparato, qualiſcunque tum fuit, reddidimus. hinc

poſteà rem totam ad præceptorem noſtrum D. Gualterium ſtatim retulimus, quam ſimulátque intellexit, non de ea conquieuit, donec nos edocuerit, æquiſsimum & clariſsimum rectæ conſcietiæ indicium, maximúmque adoleſcentibus virtutis futuræ indolem eſſe, ſi nos non parentibus modò, verum etiam ſingulis hominibus rationes dictorum & factorum probaremus. Quare nos ad id quotidiè vehementer hortari, ϑετικὸν nobis proponere, vt ſit in ſcholis exercitationis gratia. Summa tandem rationum noſtrarum bene ſubducta cum patre chariſs. D. Bellibatio communicatur: quam ille (ſicut iampridem ántea ſæpè) eiuſque fratres honorati patrui noſtri Boetalleus & Meſſeus omnes Regi à conſilio & ſupplicibus libellis, literis ac virtute illuſtres viri maximè comprobarunt. Sed in primis conſilium patris prudentiæ plenum fuit, vt auo potius actio legenda proponeretur, quàm illi memoriter à nobis recitaretur: quòd maiorem vim perſuaſionis & recordationis haberet orationis lectio, quàm ſimplex eiuſdem auditio, quemadmodum Stoicus ille nos docuit apud Agellium, Facilius credideris, ſi legas, & memineris magis. Item Auſonius lib. 4. epiſt. 2. poſt Idyl. 3, ſcribens heſperio filio, libellum, quem ad nepotulum meum ſororis tuæ filium inſtar protreptici luſeram, venturus ipſe præmiſi legendum. hoc enim malui, quàm ipſe recitare: eſſet vt tibi Cenſura liberior: quæ duabus cauſsis impediri ſolet: quòd aures noſtras audita velocius, quàm lecta prætereunt: & quòd ſinceritas iudicandi præſentia recitantis oneratur. Nunc tibi vtrúmque integrũ eſt: quia & legẽti tibi libera mora eſt, & iudicaturo non obſtat virtus agentis. Id m quoque præcipit Craſſus lib 3, de orat. in duritia tranſlationum notanda, faciliùs ad ea, quæ viſa, quàm ad illa, quæ audita

ſunt mentis oculi feruntur. Illius tandem lectione & argumentis ſic auus noſter captus eſt, vt non obſcurè multis diceret, illam tertia ſe repetiiſſe lectione: quaſi fuiſſet pictura illa, quæ decies ſpectata placeret. Teſtes quidem huius commemorationis & prædicationis locupletiſſimos tum habuimus, non domeſticos ſolùm, verùm etiam alienos, qui ſæpè conſalutandi gratia illum inuiſebant. Ita vis noſtrarum rationum cauſſam obtinuit certiſſimam. Nec eſt quod aliquis hîc objiciat auum nepotibus ſuis facillimè hoc indulſiſſe, qui (ſicut majores reliqui atque parentes) nihil non hujuſmodi à liberis poſtulatum concederet libenter. Id quidẽ certè videretur quodammodò probandum, ſi de aliquo certo genere hominum & mulierum, matrum, amitarum, materterarum, auiarum, matronarũ, aliarúmque ejuſdem cõſanguinitatis & cognationis prædicaretur: Sed tantam tanto viro iudicij leuitatem affingere, qui amoris ardore de præſenti quæſtione non incorruptè nec integrè iudicarit, hominis eſt prorſus ignorantis perpetuam illius viri conſtantiam, inuictum veritatis ſtudium, ſummam rerum variarum ſcientiam. Hæc tamen, lector, non eò à nobis dicuntur, vt hoc tibi præjudicio adimatur libertas de re propoſita iudicandi: ſed vt te verbis Horatij poſſimus affari,

——— Si quid nouiſti rectius iſtis:
Candidus imperti, ſi non, his vtere noſtris.

Habuiſti adhuc, candide Lector, occaſionem actionis inſtitutæ: nunc editionis cauſſam cognoſce. Itaque vbi illa famam, neſcio quam, ex ea prædicatione ſibi collegiſſet (eſt enim præclarum à laudato viro laudari) efflagitarunt nonnulli à nobis illius exempla: quibus cum impertiti fuiſſemus, iterum nos rogarunt, vti permitteremus illam in vulgus exire. Quaſi verò, dicebamus, eſſet

Minerua illa Phidiæ, quæ in arce poni, & in apertum prodire mereatur. Hanc à nobis repulſam tulerunt. Illi tamen ſemel repulſi, nihilo ſecius perrexerūt, neſcio, qua ſpe laudabilis exitus, nos ſollicitare, & animos arrogāti falſáque de nobis opinione tentare. Sed tantumdem, vt prius, propterea ſecum tulerunt, quòd nullos inde ſpiritus maiores ſumpſimus. Ex ijs autem, qui poſtularant, audiebamus tres iam apud exteros agere: vnde vehementer ſuſpicabamur fore, vt vnus cæteris audacior ad quiduis diuulgandum vel ipſas puerorum nænias, diuulgaret etiam hanc minutam actiunculam. Itaque nos aliquam huius deformitatem & prauitatem, vel huiuſmodi notam, quam ipſi non inuſsimus, veriti, eam maluimus ipſi ab exteris tandem aliquando receptam, & iam typis illic commiſſam, hîc imprimendam curare. Quanquam autem ea poſſet fortaſsis ex aliena, quàm è noſtra officina prodire multò ſpecioſior & ornatior (facilis enim eſt ad inuentum & prius dictum acceſſio) libentius tamen voluimus nos eius maculas (quibus videretur aſperſa) eluere, quàm alienas notare & delere. ἡμεῖς γὰρ φιληκοοί τε καὶ φιλομαθεῖς τυγχάνομεν ὄντες, οὐκ ἀμαθεῖς, οὔτε ἀπαίδευτοι. *Illius enim nos, vt indocti & imperiti, atque adeò, qui ſemper ruri, non Athenis, fuerimus educati, & instituti, maximè egenius. Quare, candide Lector, nihil tibi mirum faciat hæc oratio, ſi inde ruſtica, inerudita, horrida, inculta exierit & emanarit in vulgus: ſed illam accipias eo animi candore, quo ipſi nunc tibi damus & proponimus: cuius candoris fiducia fretos ac munitos audi nos agentes. Vignao xij. Calendas Octobris 1578. Vale.*

Errata, quæ interuenerunt Typographiæ, ſic corrigas.

pag. 38.	v. 22.	ſephathaim
41.	2.	משה Moſeh Moyſes
48.	11.	ὡς ἐπιτοπλεῖον
52.	13.	ſyllabum, expreſſum
Ibid.	25.	quidem per campum
55.	6.	poſt odyſſea μύθῳ
Ibid.	7.	Reſpondit deleatur
85.	25.	σημαντικὸν
104.	25.	proferendis, candide
110.	3.	tantopere
112.	11.	ᾄδου.

PHILOPAPPVS HVRALTHOSPITALIORVM, ſiue Apologeticum pro veteri ac germana linguæ Græcæ pronuntiatione ex hodierna Cacophonia in priſcam Euphoniam facile vindicanda,

Ad clariſſimum virum D. Michaëlem Hoſpitalem Franc. Cancellarium ipſius olim diſceptatorem, vt aliarum controuerſiarum veriſſimum ac ſapientiſſimum iudicem.

NOs videbimur fortaſſe certis quibuſdam ingeniis inepti atq; inſolentes, καί τι καὶ λεπτολογοῦντες, atque adeo nimis ſubtiliter de minutis reculis diſſerentes, Philopappe, iiſque maximè, quę ſolum intuentur in ſplendorem & dignitatem perſonæ, quam tu ſumma cum æquitate & conſtãtia ſemper ſuſtines: quòd te grauioribus ſtudiis ac rebus occupatũ, minutis literulis òdioſè interpellamus, & ad earum Alphabetũ reuocamus: quæ rem ludicram potius &

quandam verius puerorum luſionem præ ſe ferant, quàm rei argumentum, quod ingenij tui magnitudini pariter ęqualitérq; reſpondere poſſit: ſed huiuſmodi ingenia honeſtiſſimum in hãc rem exemplum virorum & in literis & in rebus pręclarè gerendis facile principum opinione iſta leuabit: qui egregiam quidem ſuam operam ac ſtudium in rem literariam olim contulerunt, in eáque vehementer elaborarunt. Tales enim nobis Græcia extulit Platonem, Ariſtotelem, Theodectẽn, & alios innumerabiles. Tales etiam Italia, quibus non ſecus atq; Philoſophis eo laudis & dignitatis loco Grammaticum ſtudium fuit, vt ipſius commendatione famã memoriámque ſui nominis voluerint poſteris eſſe gratiſſimam. Hoc autem genere laudis inter cæteros maxime floruerunt tres ſummi clariſſimíque viri, M. Terentius Varro, M.T. Cicero, C. Iulius Cæſar. quibus tam illuſtre támque honorificum huius commẽtationis ſtudium viſum fuit, vt illud ſummis & ampliſſimis honoribus, quos in Rep. eſſent conſequuti, longè anteponerent & libros hac de re in ſummo bellorum ciuilium ardore conſcriberent, vt T. Pomponius Atticus in Bruto, Sueto-

nius in Iulio Cæſare ſcribunt, quem hic memorat conſcripſiſſe in tranſitu Alpium duos libros de Analogia. Eam quidē Analogiam probè noſti eſſe Grammaticam, qua deprehenduntur impoſitiones & declinationes verborum (vt Varro & Fabius loquuntur) non autem Mathematicam proportionem vel Dialecticam ſimilitudinem: qualis fortaſſe fuerit hæc, vt octonarius ad quaternarium, ſic quaternarius ad binarium, vel ſi mauis exemplum Fab. Quint. vt vnum ad decem, ſic decem ad centum vel εἰς τὸ ἀνάπαλιν vice verſa. Eam enim nobis facit fidem non ſolùm eorum librorum cōfectio, ſed etiam hiſtoria Romanorum, quæ narrat eos ſemper ſenatū & fora cogitaſſe, arma tractaſſe: perpaucos autem, ídque leuiter, vt Cicero ſcribit, Quibus vitiis declinatis quod in rebus honeſtis & cognitione dignis operæ curæq; ponetur, id iure laudabitur: vt in Aſtrologia C. Sulpitium audiuimus: in Geometria Sext. Pompeium Cn. Pompeij magni patruum ipſi cognouimus: Perpaucos, inquimus, Mathemata, tum Romæ inuiſa, vt Tacit. refert libr. 2. & 17. obſeruaſſe, præter Arithmeticam rei nummariæ: cuius cauſſa illos inſectatur Hora-

Diſtinctio Analogiæ grammaticæ & Mathematicæ.

Inſti. orat. lib. 1. c. 6.

Init. lib. 1. de offic.

tius Epiſtola ad Piſones,

" *Romani pueri longis rationibus aſſem*
" *Diſcunt in partes centum diducere, dicat*
" *Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt*
" *Vncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe triens.*

Contrà, in ſummo apud Græcos honore Geometria fuit: Itaque nihil Mathematicis illuſtrius. At nos metiendi ratiocinandíque vtilitate, huius artis terminauimus modum, ait Cicero prima Tuſculana. Itaque, Philopappe, quum nos iſta te ingenij propenſione in literas præditum eſſe habeamus exploratum, tecum hoc tempore bona cum tua venia liberè audemus agere de veteri ac germana linguæ Græcæ pronuntiatione, cuius certè conſuetudo videtur tam longè iam deflexiſſe de ſpatio & curriculo veteris Helleniſmi, quàm quod longiſſimè: vt nuſquam penè gentium hodie fueris, vbi perſpicias vix pauca illius reſtare veſtigia. vnde profectò nemini debet, nedum tibi, mirum videri, ſi hac ætate reperiantur, qui à vulgari & peruagata Græcè pronuntiandi ratione deſciſcant, & ſe ad normam veterum repetendam totos conforment. Enimuerò, roget aliquis, ſi tam pauca illius veteris

indicia vſquam appareant, vbi tu ipſe indagabis? vbi perſcrutaberis? quonam etiã pacto iamdiu intermortuam excitabis? excitatam denique quaſi ex mortuis quomodo in vſum reuocabis, ac,prope dixerimus, vita & ſpiritu donabis? Huiuſmodi quidem vocibus hominis illius,qui id obiicit,hęc pauca ſic reſpondemus: diſtinctos literarum ſonos hodie non auribus quidem audiri & percipi poſſe ex mutis magiſtris: ad eorum tamen principium & fontem nos poſſe à Grammatis deduci, ab iiſdem plurimum in vera literarij ſoni perceptione iuuari. diſtinctione organorum vocalium, & ſonorum cuique literæ congruentium: multum quoque à Rhetoribus, qui, quum in principiis & clauſulis inciſorum, mẽbrorum & Periodorum ſimilitudinem ſoni diligenter obſeruari & conſiderari pręſcribũt, ad numerum orationis: tum de literarum ſubtilitate & granditate præcipiunt. multum paſſim à Poetis, Hiſtoricis,Philoſophis,Græcúmque vertentibus in Latinum,vel contrà,Latinum in Græcum: è quibus, ſicut nos ab iiſdem & à poſteris aſſumpſimus, quicquid D.

Vnde recta Græcè pronunciandi ratio petenda ſit.

Eraſmus, quicquid Io. Checus ſcripſerunt de hac controuerſia ſonorum literariorum, primum eſt acceptum: quorum alterum fruſtrà Cancellarius Cantabrigienſis, & Epiſcopus Vintonienſis in Britannia iampridem hac literaria pugna exercuerat. Deinde inter cæteros memoriæ & regionis noſtræ doctiſſimos viros primus extitit Lutetiæ P. Ramus, qui deprauatam linguæ Græcæ & Latinæ pronuntiationem & liberalium artium diſtinctioné voce & ſcripto reformare, atque inter alios vnus, qui vitioſàm Gallicæ ſcriptionem reſtituere tentarit: cuius profectò laudabiles conatus, omnes, *μάλιστα μὲν οἱ πρὸς ἀλήθειαν καὶ εὐμάθειαν εὐπαθεῖς*, politiori humanitate viri ſemper probarunt, ſtudioſi clarioris doctrinæ & facilioris amarunt, poſteri denique de hac ſemper illum amabunt. His ſucceſſit Dion. Lambinus in pronunciatione ſuarum prælectionum. Poſtremò ad hanc deprauatæ pronuntiationis correctionem acceſſerunt Adolphi Mecherchi ſubſidia firmiſſima. Itaque recta, quam nos quærimus pronuntiatio prius in profundum demerſa, ex antiquitatis ipſius

monimentis primum eruta eſt: Deinde ex eiuſdem fontibus ab illis eruditiſſimis viris hauſta, paulatim poſtea emerſit. Atque iam inde in Gallia, Britãnia, Flandria, multíſque aliis regionibus ſtudioſè diligentérque & percipi & exerceri cœpit: vnde nos hîc quanta humani iudicij & conſilij vi poterimus efficere, variis auctoribus rationibúſque bene ſubductis, ſummam faciemus opinionum noſtrarum: quam nos breuiter exponentes audi, ſi placet, libenter.

Nos igitur, philopappe, quò res melius ac facilius tota progrediatur, primũ de cauſſa vocalium, & aliarum ab his conflatarum oſtendemus, quis ſit noſter ſenſus: de quibus poſtquam habueris, de conſonantibus etiam poſtea cognoſces. Tradunt grammatici tria in explicatione literarum in primis ſpectanda, figuram, nomen, poteſtatem, quibus ſigillatim aliæ ab aliis ſecernantur, & internoſcantur. Sed vt non confuſè permiſcentur illarum nomina & figuræ: ſic profectò debet confuſionis etiam expers eſſe poteſtas: vt non vni detrahatur, quod ad alteram iniuſtè transfe-

Tria vniuſcuiuſque literæ propria.

ratur. Vis autem illius poteſtatis cernitur maximè in natiui ſoni redditione, Verbi gratia, quod αλφα (vt ab Elementorum duce initium ſumatur) vel etiam quæ-libet alia litera ſonat, alia nimirum quidem litera minimè debet ſonare. quod itidem eadem figurat & appellat, id alia nec figurare, nec appellare iure poteſt. Vera quidē certe ſunt & certa iſta Grammaticorum pręcepta & inſtituta, memorięque diligenter ab omnibus veritatis ſtudioſis mandanda. Vnde ſtatuere nobis licet perutilem poteſtatis diſſimilitudinem in literis pronuntiandis retinendam, quæ cōſtantiſſimè ſeruatur in earumdem nominibus & figuris. Quod quum ita ſit, non ſibi iniuſtè ſumere debēt aliæ aliarum ſonos & poteſtates. Sed vnaquæque id ſibi, quod ipſius ſit, ſolum vendicet ex lege iuſtitię & æquitatis: quá natura naturæque notio & ratio iaminde ab illorum ortu ſanxerunt. Siqua forte plus eo appetat & aſſumat, ius non ſolùm naturæ violat, verùm etiam vinculum ſocietatis initæ diſſoluit. Quale crimē hodierno die intenditur in ἰῶτα (id eſt, in abutentes huius literæ ſono

ad ſonum hîc conquerẽtium exprimendum) quod peragitur reum iuris violati. Ac primùm à duabus vocalibus η υ: Deinde à quatuor geminis ſororibus εἰ, οι, ηυ, υι. quibus appoſitè (vt poſteà dicẽtur) veteres Grammatici διφθόγγοις nomen poſuerunt Hæ ſimul omnes iuſtiſſimę acerrimæq́ue accuſatrices conſentiunt, ac veluti cõiurant inter ſe de maleficio ac iniuria in ἰῶτα vindicanda. Adſtringunt illud tyrannidis apud te iudicem æquiſſimum, ac de eo grauiter conqueruntur. Expoſtulationis autem ſummam huiuſmodi nunc tibi faciunt.

Quã multæ literæ perperam vno τοῦ ἰῶτα ſono efferantur.

Ex quo, inquiunt illæ, perditum & ſceleratum illud ἰῶτα, noſtra ſpoliauit & priuauit nos prima & natiua ſonandi poteſtate, & quaſi de poſſeſſione deiecit, in ore, oculiſque omnium omnino hominum cogimur obmuteſcere, non ſecus, ac ſi nobis lingua eſſet reſecta: quòd ſi qua ſermonis collocutioniſque nobis facultas concedatur (vt accidit ſæpiſſimè) illam nobis ſurripit furaciſſimè ἰῶτα, & exercet tamen tenuiſſimę. οὐδὲν γὰρ ἐκείνου λεπτοφωνότερον, nihil eſt, quod exilius eo ſonet. Ea verò tum vel maximę fit nobis iniuria in cõfer-

[library stamp]

ta populi frequentia atque in maxima principum celebritate, quum nos illuc omnes ſimul conſultatum, concionatum, iudicatum prouocamur. Id autem qùàm eueniat frequentiſſimè, vix dici poteſt. Nullus enim locus, nedum vllus hominum cõuentus, nobis poteſt carere. Ibi quum adſumus, nullo tamen modo audimur: etiamſi tenuiſſima omniũ noſtrum ſit τῶ ἰᾶτα πολὺ εὐηχοτέρα καὶ εὐφωνοτέρα, multò ſonantior & vocalior. Nunquam certè prius in illa Græcorum veteri & erudita natione tãtum iniuriæ pertulimus & ſenſimus. Sed eo tempore, quod quæque à prima ſui con ſtitutione obtinuerat, id demum ſecurè tenebat, eóque fruebatur quietè. Neque enim Academia, neque Lyceum, neque porticus, neque Odeiũ, neque palladiũ, neque Panegyris, neque Cynoſarges, nec denique Athenæum tantam vim nobis inferri vnquam tuliſſent: quum celebritas illorum magna ex parte videretur tum conſtare noſtri ſtatus incolumitate. Nunc verò deuenimus eò réſque noſtrę reciderunt, vt vnà cum pleriſque aliis hác communem iniuſtitiam conqueramur, quaſi inter Cyclo-

pas viueremus, vbi

Τοῖσιν δὲ οὔτ᾽ ἀγοραὶ βουληφόροι, οὔτε θέμιστες. *Odyſſ.* ἰῶτα *ver.* 112.
ἄγριον, οὔτε δίκας εὖ εἰδότα, οὔτε θέμιστας. *ver.* 215.

Neque fora conſilij, neque iura valent.
Et apud agreſtem, neque iura, neque leges ſcientem.

Cæca cuiuſque cupiditas.

Iura negat ſibi data, nihil non arrogat armis.

Talis quidem iotaciſmus (licet enim in nouo & inaudito crimine nomen vſurpare nouum & inauditum) aliquanto nobis tolerabilior videretur, ſi quod inde vel ad rem publicam, vel ad priuatam afferri poſſet adiumentum. Iam veró contrà, quum vtráque maximum ab eo accipiat vſquequaque detrimentum, nemo (credimus quidem) reperietur, niſi inſigniter ſtultus, qui non ſtatim re cognita & perſpecta cenſeat delendum omnino illius principatum, nóſque iuſtè conquerentes iudicet reſtituēdas in priſcam & integram vocalitatem natiuúmque ſonum. quo quidem certè recuperato οὐδέ ποτε πάντων τῶν πρότερον ἀδικημάτων μνησικακήσομεν, omnes omnium ſuperiorum temporū iniurias obliuione ſempiterna conteremus καὶ κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς ἀμνηστίας, ex decreto

obliuionis iniuriarum damnum, quod nobis adhuc dederit, reſarciendum negligemus. Iſtæ ſunt, honorate aue, vocalium & diphthongorum querelæ, iſta ſunt poſtulata: quibus tum demum illæ ſuperſedebunt ac deſiſtent, fœduſque concordiæ libenter ferient, quum tuo iudicio in ἰῶτα graui turpíque crimine manifeſtæ iniuſtitiæ notatum conſtituto reſtituentur in antiquum poteſtatis domicilium. At quoniam non ſatis eſt hic tibi explicatum, quantum auditoribus incommodi ferat iotaciſmus, paulò fuſius declarandum putamus. Eſt autem hic incommoditas duplex in Tautophonia & Amphibolia. Nos quidem moleſtiſſimè ferimus Tautologiam, cuiuſcunque rei fuerit, vt tu ſæpius, quàm dici poſſit, cùm in priuatis lectionibus ac ſtudiis, tum verò maximè in tanta tot clariſſimorum virorum & principum luce verſatus potuiſti experiri. Quæ cauſa certè fuit Iſocrati, vt idem apud eoſdem ſæpius iterandum vetaret: niſi quis malit illud vulgò iactatum ſibi, vt inerti muſico, obiici, qui, quia perpetuo ac eodem cantilenæ ſono aurem percutiat, vix ſtipem dicitur mereri.

Tautologiæ uitium.

Notum quidem eſt omnibus illud Vlyſſis in fine Odyſ.μ.

ἐχθρὸν δέ μοι ἐστὶν
Αὖθις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.

Graue mihi & moleſtum eſt
Iam apertè explicata narratione iterata explicare.

Non diſſimili loco atque numero nos habere debemus Tautophoniam: ſiquidem dum illa efficitur, vt oratio ſemper eodem fluat tenore, nulla ſoni varietas auditur, quæ animos audientium retineat: nulla voluptas capitur, quæ feſſos audiendo reficiat. Ita omnis elegantia orationis, venuſtas, concinnitas perit, atque pro his deformitas, prauitáſque ſubit. Itaque talem Tautophoniæ incommoditatem, vt iniucundum & inſuauem ſonum, aures grauiter offenſæ repudiant. Sic certè ſumus edocti à Plutarcho περὶ παίδων ἀγωγῆς, μονῳδία γὰρ ἐν ἅπασιν ἐστὶ πλησμίοντε καὶ προσκόρες. Vnius enim tenoris cantilena vbique ſatietatem parit, & moleſtiam exhibet. Quid verò Amphibolia? hæc quidem tantò grauius incommodat orationi, quantò mentē auditui cæteríſque ſenſibus præſtare iudicamus. Sic animum auditoris

Amphibologiæ obſcuritas.

perplexum retinet, vt ille totus æſtuet dubitatione, nec cernere veritatem poſſit. Cui quantas olim tenebras, quantam rerum obſcuritatem illa offuderint oracula Delphica & Pythica diuina ſcilicet, non obſcurè ipſæ hiſtoriæ loquũtur, quas quãquam tibi ſatis perſpectas & cognitas certò ſcimus, hanc tamen vnam pro infinitis tibi primùm proponemus ex hiſtoria Thucydid. libr. 2.

Ἥξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

Veniet Doriacum bellũ, & vnà cum ipſo peſtis.

E qua quidem voce & altera λιμὸς huic ipſi Paronomaſta & agnominata, præter fallacias oraculorum & captioſas ſophiſtarum argumentationes accepimus multos etiam colligere quãdam priſcorum Atheniẽſium dubitationem de vera vtriuſque primæ ſyllabæ pronuntiatione: ſed illi falluntur: quia veteres non de legitimo ſono Diphthongi οι & vocalis ἰῶτα dubitarunt, quum probè ſcirent illam διφθόγγως ſonare οὕτως ἐν τῷ λοιμὸς, ὡς ἐν τοῖς Oileus & Troilus ἐκφωνηθεῖσιν ἀδιαλύτως, (nequis fortè nobis obiiciat hæc vſurpari conſueſſe à Poetis διὰ τῆς διαλύσεως) ὡς καὶ ἐν τῷ Euboia: ἰῶτα verò in λιμὸς audiri μονοφ-

θόγγως, tanquam diceres vniſonè. Tota igitur quęſtio in eo verſabatur, vt quum alij diſſimiliter aliis vtrumque vocabulum & ſcriberent & pronunciarēt, ſciſcitando tandem ſcirent, vtram vocem in verſu retinuiſſent ipſorum maiores. Cuius quidem rei index fuit tandem euentus, quum peſtis bellum conſequuta fuiſſet, maiores legiſſe λοιμὸς: quum verò fames idem bellum, λιμὸς. vnde conſtat vtramque vocem & literis & ſonis diuerſis tunc ſcriptam & pronuntiatám: Ideóque nunc ita & ſcribēdam & proferendam. Hoc quidem lege methodi locum expoſitionis alterum requirebat: Sed quia videbatur Amphiboliæ ratio nō hoc verſu ſolùm illuſtrari, ſed etiam vera pronuntiatio vtriuſque literæ ſtabiliri, vtrumque cōiunximus, ne idem verſus eſſet nobis poſteà repetēdus. Deinde tibi effingetur etiã vtriuſque vitij tum Tautophoniæ, tum Amphiboliæ exemplum, quod ex hoc iotaciſmo proficiſcitur, & quale paſſim obſeruari poteſt in omni ſcriptorum Grę' corum genere, vt hæc vitioſa pronuntiatio videatur aptiſſimè confiɛta ad mēdaces Ethnicorũ tripodas, & ad Pa-

ralogiſmos ſophiſtarum reperta. Hæc igitur ſententia proponatur, & pòſt Græcè per iotaciſmum proferatur. Μὴ σὺ μὲν εἴποις μοί, ὅτι ἡ πόλις ξύμπασα σὴ τοῖς λοιμοῖς φθείροιτο, οἱονεὶ ποιμνὴ τοῖς θηρί-οις, καὶ γυνὴ σοῦ τεθνήκοι ἤδη σοί, καὶ τρεῖς υἱοί. ὥστε περὶ τὴν τῶν λοιπῶν σωτηρίαν χρῆ-σθαι δὴ μετοικήσει ταχίστῃ. Ne tu quidem mihi dicas tuam ciuitatem peſtilẽtia, vt gregem feris, omnino perdi, atque tuam vxorem ternóſque iam tuos liberos tibi mortuos eſſe, vt ad reliquos conſeruandum celerrima ſane migratione vtendum ſit. Sed quoniam hic iotaciſmus non poteſt vbique voce repræſentari, ſcripto ſic, quoad eius fieri poterit, exprimatur è recentium Græca pronuntiatione. Mi ſi men ipis mi, oti i polis ſimbaſa ſi tis limis phtirito ioni pimni tis tiriis, κe jini ſou tetniκi idi ſi κe tris ii, oſte pros tin ton lipon ſotirian criſte di metiκiſi taκiſti. Hîc te, ſicut cæteros auditores, videmus diligenter audire, & ad id, quod profertur, ſtudioſè attẽdere. Hæret tamẽ tuus reliquorumque auditorum omnium animus quàmlibet in Græcis exercitat' ad has voces iotaciſatas. Primũ ſic defixus hæret in

Hodierna Græcè pronuntiandi ratio.

(mi) vt planè neſciat, particulâne ſit prohibendi, an lugēdi, an caſus dādi. In (ſi)quoq; nō minor eſt ignoratio. poteſt enim tria vel fortaſſe plura deſignare, Tu, tibi, tua. Prætere a ipis, dicas, vel ſubſis, vel equis. At, quæſo, ne hæc tibi examinatio ſit moleſta, iotaciſmus certè in cauſa eſt, cur (polis) tum de vrbe, tum de multitudine, vel de pullis equinis, tum de binis axis cæleſtis terminis intelligatur: vt (ſimbaſa) de euentu & de vniuerſitate: vt (idi) de tempore & de monte, vel de ſpecie, vel de verbo ſciendi: ſic (limis) de peſte, fame, animo: (ioni) de ſimilitudine vel de nepotibus, qui & υἱωνοί: vt (pimni) de grege vel de leguminibus coctis, quæ πυώνοι: vt etiam (tiriis) de feris vel de foribus, quæ θύρια, vel de caſeolis, qui etiam τύρια dicuntur. Item (iini) de muliere & de verbo. Ita (tris) de nomine vel de aduerbio. denique (ij) de filiis & de ſagittis, vel de ſtrenuo ἠῢ. Poſteà (lipon) licet interpretari de reliquis, vel doloribus, vel defectu, vel caniſtro, quæ variè ſcribuntur λοιπῶν, λύπων, λειπὼν, λεῖπον. Denique (criſte) de verbo vtendi, de homine commodo, vel vncto. quorum tamē ſcriptura pla-

nè diuerſa eſt ab hac peruerſa pronuntiatione, χρῆσθαι, χρηστὲ, χριστὲ, vt δὴ δεῖ.

OMNES autem hæ dictiones fortaſſe de multò pluribus dici poterũt, ſiquis attentius ſingularum Paronomaſias & adnominationes perpẽderit. Sed tolletur de oratione, nec non de intelligentia iſtud impedimentum, ſi quęlibet vocalis & diphthongus ſuum effecerit ſonum, & legitimo accentu ſingulæ voces pronũtiatæ fuerint: quod vtrunque natura, ratio, & notatiò indicant & requirunt. Illius quidem natura & ratio poſtulant pronuntiationem cuiuſque vocalis ab aliis ita ſecretam, & ſeparatam, vt ſunt diſtincta vocalium nomina & figuræ. Huius verò notatio à duplici ſono nomen eſt mutuata, quaſi literam eſſe diceres biſſonam Latinè διὰ τὸ δὶς φθέγγεσθαι, quòd bis ſonet. Sed pro hac tenui & obſcura pronuntiatione veteres tibi reponerent hanc claram & ſonoram, Meè sù mèn eípois, moì, hṓti hee pólis xúmpaſa ſeè toĩs loimoĩs phtheíroito, hoioneì poimneè toĩs theeríois, càì gunèc ſoũ tethnéecoi ''edee ſoì, càì treĩs huioì, hóoſte pròs teèn tõon loipõon ſooteerían chreeſthai deè metoi-

Vel diphthõgi nomẽ nos admonere debet.

Antiqua græcorum pronuntiatio.

kέeſei tachίſtee. Quod ſiquis ad voluntatem & ſententiam primariorum Grammaticorum aggregare ſuam recuſet, ac in illa deprauata pronuntiatione permanſionem perpetuò faciendam ſecum reputet, vt priſcorum volũtatem & vſum audet immutare, liceat illi quoque ſimili vel temeritate vel ignoratione diphthongis nomen aliud adoptare. Nos quidem non arbitramur novum aliud aptius ad ſimplicem ipſius ſonum effingi poſſe, nec accommodatius ad vitioſam pronuntiationẽ, quàm ſi hanc geminam vocalium coagmentationẽ vocites monophthógum vnius ſoni literam, Iuxtà atque dicitur Græcè ῥῆμα μονοσύλλαβον verbum vnius ſyllabæ. Sed longe aliter ſentiunt Plutarchus & Hermogenes. Ille quidem dum ἄλφα in coniunctione diphthongorum ſcribit quendam tenere principatum, ac vti ſic cæteris vocalibus ipſum conſequẽtibus, vt cum ipſis ſimul ſonet, vocalius quidem & ſubitò ſine interſpiratione, vt natura ipſius fert. Idcirco αι non ε vel αϊ in poſterum ſonabit, neque αυ af, vel a-v, quum hæc literarum coniunctio nequeat bis ſonare: ſed prior, vt *in Sympo.*

diphthongus in Gallicis vocibus Pais, Paiſant, patria, ruſticus, quomodo *faire & maiſtre* à quibuſdam Picardis & Narbonenſibus proferuntur: poſterior autem, vt u Gallicum poſt e in ευ, quale auditur in vocibus Gallicis Dieu, lieu, quale etiam in Latinis diſſyllabis Theſeus, Peleus, ſic poſt α in αυ, ſicut ex incremento temporali perſpicuum eſt in ηὔδα infecto Thematis αὐδάω, quod reperias Iliad. α.

καὶ τότε δὴ θάρσησε, καὶ ηὔδα μάντις ἀμύμων.

Et tunc vates præſenti animo inculpatus audacter hominis ore loquutus eſt.

Sic enim Euſtatthius αὐδᾷν τὸ ἀνθρωπίνως λαλεῖν interpretatur. Hîc ηὔδα διϲσυλλάβως ἐκφωνητέον, tanquam ſcriptum eſſet ἐεύδα & νῆυς, tanquam νεεῦς μονοσυλλάβως per u Latinum. Huius præterea diphthongi vis rectè poteſt repræſentari Gallica dictione, bahu, ἀλλ' ὅμως ἂν ἄνευ δασύτητος καὶ διαιρέσεως περιφέροιτο λέξις τοιαύτη· hujusmodi tamẽ dictio ſine interſpiratione & diuiſione proferatur: ſic quoque poſt ο in ȣ. quanquam autẽ nonnulli dicant ȣ ſolam e diphthongis legitimum & nativum ſonum retinuiſſe: in eo tamen nondũ audiuimus aper-

tè pro

tèpronũtiando τὸ υ referre ſonum, quẽ u latinum Gallicè pronũtiatum refert, aut certè aliquid in ipſo de ſua poteſtate ſibi reſeruare, quale videtur retinendum ex verbis in Latinum converſis Muſa & Curetes, quæ Græcè ſcribũtur & proferuntur μȣ̃σαι καὶ κȣρῆτες. Aliter quoque Hermogenes ſentit, dum præcipit à vocalibus & diphthongis grandem effici orationem. Verum iſta granditas, vbi apparebit in iotaciſmo tam exili & attenuato, in quo planè audiuntur omnia πιπίζειν καὶ μινυρίζειν, pipire & mutire? Cui vitio ſi locus eſſet relictus in ſimilibus noſtræ linguæ, dictu quidẽ certè mirũ ac penè incredibile, quàm digniſſimis modis acciperetur à noſtris Poëtis. Tu igitur, Philopappe, his rationibus, authoritate, iudicio clarorum eruditorúmque virorum impulſus, atque adeò rei veritate commotus, & impedimentis tuæ intelligentiæ monitus, convelle & labefacta ſtatum tam pernicioſi iotaciſmi, & in perpetuum exilium citò projice. Tu ſex literas miſerè ac turpiter ſpoliatas exorna ſumma tuæ ſententiæ æquitate, & reſtitue in antiquam poſſeſſionem. Tu denique,

In libello περὶ σεμνότητος.

penes quem ſumma cauſarum Gallicarum omniúmque iudiciorum conſiſtit, acerrimum te præbe vindicem vitiorũ: quod quidẽ certe ex bonitate & æquitate cauſæ ſine prouocatione potes hîc præſtare. Permultis quidem videtur reſtare ſcrupulus, quẽ duæ vocales longæ η & ω iniiciunt: & ille iamdiu malè Grammaticos habet & graviter exercet, qui ſentitur, & in eo verſatur, quo ſoni genere à ſuis breuibus illæ diſtingui debeant. Quanquam is facile eximetur, ſi bene ac diligenter vtriuſque figura conſideretur, & ſuperior veterum Græcorum pronuntiatio characteribus Latinis expreſſa teneatur memoria. Ex illius enim obſeruatione animaduertetur η e gemino εε & altero inuerſo ɘ coaluiſſe. Itidem ω ex duplici charactere οο conflatum eſſe. Itaque binis vtrumque temporibus egere, i. hiatu & mora aliquanto longiore interponenda in eo proferendo. Neq; acceſſio puncti ſubſcripti τοῖς ῃ, ῳ, ᾳ, quidquam addit vel demit huic germanæ pronuntiationi, quòd veteres e tali ſubſcriptione pũcti ſignificarint nullam fieri acceſſionẽ ſoni ad huiuſmodi vocales

Marginal note: περὶ τοῦ τῆς η καὶ ω μεγάλου προφορᾶς.

neque puncta conſueſſe pronuntiari, neque etiam vllas literarum ſeminotas, nedum ſemi-iota imis præpoſiti-varum lateribus adſcriptum τοῖς η, ω, α, Hic locus nos certè ſubmonuit, quod legimus in libris à Mamerto Patiſſonio Lutetiæ excuſſis, vbi diphthongi ae & oe ſeparatim abſque inſitione figurantur: quod inuentum ſiue Ioſepho Scaligero viro Polygloſſo, & antiquæ ſcripturæ acerrimo in-veſtigatori, ſive typographo ipſius imitatori vigilantiſſimo & diligentiſſimo, ſive denique vetuſtis exemplaribus tribuendum ſit, mirè quidẽ videtur exprimere & effingere diphthongorum ſonos ad rationem appellationis. Talis enim figura clariſſimo eſt argumento vnãquamque diphthongum referre ſonum è gemino vtriuſque vocalis mixtum ac temperatum: quem videtur in ſimplicem contrahere implicata diphthongi figura, quod itidem Euſtathius in hunc verſum Odyſſ. α videtur ſubindicaſſe,

> Ξεῖνοι δ' ἀλλήλων πατρώϊοι εὐχόμεθ' εἶναι.
> *Antiquum inter nos ius hoſpitalitatis profitemur coluiſſe,*

quum ſic annotauit. ἰστέον δὲ ὅτι πατρῷος

κτητικὸν μέν ἐστί. γίνεται δὲ ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς γενικῆς πατροῖος, ὁ τοῦ πατρὸς, ὡς παντὸς παντοῖος καὶ ἐκτάσει τοῦ ο εἰς ω πατρῷος μένοντος τοῦ ἰῶτα ἐν προσγραφῇ. οὕτω δὲ καὶ τὸ μητρῷος, γίνεται καὶ τὸ παππῷος. στιχθέντος δὲ τοῦ προσγεγραμμένου τοῦ ἰῶτα καὶ εὐθὺς ἐκφωνηθέντος γίγνεται πατρώϊος, μητρώϊος, παππώϊος, οὕτω καὶ ὁ μινῷος μινώϊος ἐκφωνεῖται. ſciendum eſt πατρῷος poſſeſſiuum eſſe & fieri é genitivo πατρὸς πατροῖος, ſicut è genitivo παντὸς παντοῖος & o producto in ω πατρῷος manente ἰῶτα in adſcriptione. Ita formatur etiam μητρῷος καὶ παππῷος. verum πατρώϊος, μητρώϊος, παππώϊος fiunt ex ἰῶτα, quod prius punctum fuerat, adſcripto, & iaminde ſtatim pronũtiato. Sic etiam μινώϊος pronũtiatur Sed quantò η & ω magis ſonant, quàm ε & o: tantò etiam ſonãtiùs diphthongi ηυ & ωυ, quæ videntur illis ex aduerſo reſpondere, debent audiri. Sonus tamen longarum vocalium, qui ſic charactere duplici repræſentatur, minimè diuulſus hîc efficiendus, nec audiendus eſt, ſed perpetuus: qualem ex ouium balatu in ipſo η, qualem quoque è rauco drenſatu olorũ in ω percipiemus, ſicut poſteà proponetur è Cratino & Ariſtophane in do-

ctrina cõſonantium. Ac ne quid ip ſi ſilentio videamur tranſire, Helleniſmus quidem certè his duabus longis, ſicut tribus denſatis(quas vulgus Grammaticorum malè pro aſpiratis aſperas nominat, quum nihil aſperitatis habeant, neque etiam τραχέα, verùm δασέα γράμματα vocantur) potuiſſet (inquimus) ca rere Helleniſmus his literis & tribus duplicibus ζ. ξ. ψ. De x Latino Fabius „ Idem ſcripſit.Noſtrarũ vltima x,quam „ Cicero in oratore vocat literam va- „ ſtiorem carere potuiſſemus,ſi non quæ- „ ſiuiſſemus. Nam ſexdecim illæ à Cad- „ mo,inuentæ ſatis eſſe videbantur ad totidem ſonos exprimendos. Quid ergo, dicet aliquis,profuit acceſſio iſtarum octo,partim à Palamede, partim à Simonide facta? quidam ob id inuentas iudicant, quod aliquo compendio ſcripturam nonnihil iuuarent, vt,quod duplici vel charactere,vel certè vno & aliqua nota prius fiebat, ex placitis principum Grãmaticorum id ſimplici poſteà conſtaret.

Literæ apud græcos non neceſſariæ. Inſtit.orat. lib. 1. ca. 6.

Ypſilon,quod ita vocatur, quia ipſius ſonus ſimplex ac tenuis ſit extra diphthongos αυ,ευ,ου,ωυ,ηυ, υι, præter commu-

Literæ ὖ ψιλοῦ pronuntiatio.

nem & ſuperiorem vocalium querelam, vt è Tyrannide iotaciſmi in libertatem nativi ſoni vindicetur, aliquid prætereà aliud poſtulare præcipuè videtur, quò magis eius poteſtas ab omnibus intelligatur. Nam præterquàm quòd Priſcianus, Terentianus, Capella, & alij plerique poſtea recentiores Grammatici ſcribunt non ſatis quidem rationi congruenter, illius ſonum eſſe medium inter diphthõgum ȣ & *ἰῶτα*, quem eadem edit labiis appreſſis & pęne coëuntibus, *ἰῶτα* verò ipſa paululum diducta legitime requirit: *υψιλον* tamen & figura & ſono aliquo refert ordinem & Gruiſmum auium Palamedis convolantium, è quo & ordine & conico & tanquã diceres, appreſſu labiorum ipſius figura excogitata eſt. Refert quoque eundem ſonum vox *κόκκυξ* ϗ *κοκκύζειν* cuculus & Cucurrire: vnde cõſtat *υψιλον* ſonare u Gallicum & kibbuts ſephathiam Hebraice ſic à labiorũ collectione nominatum, bu. Veruntamen non debet nos perturbare, nec abducere vulgaris & Gallica appellatio coucou à ſonando *υψιλον* per u Gallicum, & ad ſonum alienum tradu cere: quum nos etiam Galli cocu profo-

ramus: quaſi alterum à κοῦκκος, alterum à κόκκυξ ſit deflexum. Vtrumque enim nomen apud Græcos legitur. Huc addo aliam confirmationem ex verbis Græcis, quæ cum fiunt Latina, ſemper υ vertitur in u Latinum Gallicè pronuntiatum affinitate ſoni, nunquam in ἰῶτα. Huiuſmodi autem verborum ſic è Græco conuerſorum in Latinum hæc ſunto exempla μῦς, mus: ὗς, ſus: σὺ, tu: δύο, duo: κύμινον, Cuminum: βότρυς botrus: τύρβη, turba: ῥύω, ruo: πτύω, ſpuo: κύβος, Cubus: Neque nos verba è Græco fonte ſic cadentia putamus more Italorũ tum pronuntianda, mous, ſous, tou, douo, tourba, vt pronuntiatur Davous, ſeruous & ſimilia: ſed ritu Gallorum mus, ſus, duo, turba. Quæ verò manant è finibus ος & ους, vt è τόμος & οἰδίπους tomus & Oedipus arbitramur Italico ſono rectè afficienda, tomous, œdipous, quod nemo dum, vt exiſtimamus, animaduertit & obſeruauit, vel certè notavit. Itaque nos hoc obſeruatione digniſſimum céſuimus ad originem vocum indicandam: niſi quis forte putet linguam Latinam antiquitate cum Græca certare. Præterea in diphthongo impropria ῃ audiatur talis

ſonus, qualis in his Gallicis, *eſtant las il ſappuia.* Itaque ad huius formam pronũtianda erit vox ἁρπῦια & omnia generis muliebris & prçteriti perfecti temporis participia tam actiua, quàm media τετυφῦια & τετυπῦια; harpuia, tetuphuia, tetupuia, quod in poſtremo Serui' innuit lib. 3. Æneid. In hunc verſum,

Harpuiæ & magnis quatiunt clangoribus alas.

In (harpuiæ) inquit, Grçca diphthõgus eſt: nam Latiné υ non habemus: qualis etiam ſonus auditur in his Gallicis, *Ie ne puis, Ie ne ſuis, vn mui, di lui* monoſyllabis. ἐκ ταυτῆς μὲν δὴ τοῦ υ κακοφωνίας διὰ τοῦ ἰῶτα ἡ κακογραφία τῶν κελτικῶν ὀνομάτων, τῶν δὲ μάλιςα διὰ τοῦ ἰῶτα γραφθέντων ἐγένετο. I. ex hac quidem certe deprauata pronuntiatione υ pſili per iota peruerſa Gallicorum verborũ ſcriptura nata eſt. *I'ay ouy dyre que le Roy & la Royne deuyſent famylyerement auec luy.* Cuiuſmodi infinita in literis Gallicè ſcriptis doctiſſimorum etiam virorũ reperias. Ex eodem pronuntiationis vitio natum etiam eſt hoc malum, ὅπως τὸ μούσης διςύλλαβον διεςαλμένον ᾖ εἰς τὴν τρισυλλαβίαν, vt hæc vox diſſyllaba fieret triſſyllaba, quaſi ſe-

μαυοῆς

ptuaginta interpretes bibliorum reddiſſent vocem Hebræam* Moyſes: in qua bis peccatum eſt à Latinis, & quòd è voce illa Diſſyllaba tã Hebræa, quàm Græca μῶυσῆς vel doricè μωσῆς facta ſit triſſyllaba, & quod ſubiunctiua diphthongi ȣ diuulſè per ἰῶτα pronunciata ſit. Huc accedit Scholiaſtes Ariſtophanis in hunc verſum.

ῦῦ ῦῦ ῦῦ, ῦῦ ῦῦ ῦῦ. hæc annotans.

διὰ τῶν ψίλων τούτων ῦ, δείκνυσιν, ὅτι χοιρείων κρεῶν ὀσμῆς ᾔσθετο. ἀλλὰ ῦῦ ἐπίρρημα θαυμαστικὸν, ἢ ὀσφραινόμενος τοῦτο φησὶ. Significat per hæc υ pſyla ſycophãtam carnes ſuilas olfactu percepiſſe. Cæterum ῦῦ eſt aduerbium admirantis, vel quis olfaciens aliquid profert hoc. Ex hoc quidem certé verſu & ex hac annotatione facile perſpicitur, quum nos expiramus, & occluſo ore ſpiritum per nares emittimus, ſonitũ edi propè aſſimilem u Latino Gallicé pronuntiato. Denique υ ſola eſt ex omnibus vocalibus, quæ præſidium labiorum, vt litera Hebraica modò citata, maximè requirat: ex quorum coitione & ſpiritus coarctatione ſatis fuit argumenti Dion. Halicarnaſſeo ad diſtinguẽdum illius ſonũ à cæteris. Sed

Inſtit.orat. lib.12. cap.10. ad magis commendandam vim τῦ υ ψί-
„ λῦ, poſtremò accedat hoc Encomium
„ lib.12. cap.10.Fab. Quint. Iucũdiſſimas
„ ex Græcis literas non habemus voca-
„ lem alteram, alteram conſonantem,
„ quibus nullæ apud illos dulcius ſpi-
„ rant,quas mutuari ſolemus, quoties il-
„ lorum nominibus vtimur,vt in Zephy-
„ ris & Zopyris, quę ſi noſtris literis ſcri-
„ bantur ſurdum quiddam & Barbarum
„ efficiẽt & velut in locum earum ſucce-
dent triſtes & horridæ, quibus Græcia
caret. Retinendæ igitur ſunt hæ literæ
ſolùm in vocibus Gręcis,nẽpe & ζ & υ.

Cómunis adhuc fuit, honorate aue, querela ſex literarum de ἰῶτα & peculiaris tractatio de proprio ac legitimo ſono vocalis υ pſili, cuius pręterea nũc priuata querimonia deploranda eſt & explicanda.Nam quum in coagmentatione diphthógorum aliis, quas Grammatici prępoſitiuas appellant, agglutinatur, ex ſeſe cogitur veluti migrare in conſonantem,atque ſuum ſexum ementiri. vnde facillimè & optimè perſpicias quàm rectè ſibi conſtẽt propugnatores deprauatæ pronuntiationis: quos ſi iuberes hanc dictionem proferre ὤ-

vocalis υ pſilon in cõſonantẽ conuertitur vt quidẽ vulgo pronuntiatur.

θραυςος. i.contuſu facilis,hãc illi perinde pronuntiarẽt, ac ſi vocalis ſubiunctiua eſſet à Præpoſitiua planè diuulſa, & vtraque præpoſitiva ε & α ſeparatim ſonaret cum interſpiratione. υ ψίλον verò cum ſequente conſonaret per vau,vt in (auo) ſublata vocali o, vel per f digãma, ita,vt prima huius vocis ſyllaba,itidẽ ſecũda evthra, avſtos,vel efthra, aftos ꝓnuntiarẽtur. Eheu! quid iſtud eſt aliud, niſi artus cõcinnè inter ſe cõnexos inſtar Hippolyti diſcerpere & dilacerare? quid etiã niſi res à natura copulatas errore diuellere? At verò, dicet aliquis, talem diphthongorum ſecretionem in ſummis habent delitiis non ſolum vulgus Græcorum, ſed etiam eruditiſſimi quique.Is certè,vt verum dicamus,nobis propemodum idem dicere videtur, atque ille,qui leuitatem & aſperitatem, leuitatem & grauitatem ſibi pariter æqualitérque reſpondere cõfirmaret, vel qui objiceret,.

Nil intrà eſt oleam, nil extrà eſt in nuce duri.

Huc duos hominis ſenſus, tactum & auditum teſtes & iudices appellamus: hanc contentionem diiudicent aures,

quæ ſonos ſequentium ſyllabarum vſurparint,ſimpléxne,an etiam duplex conſonans, an eiuſdem multiplex concurſus iucundiorem & ſuauiorem ſonum reddat. Statuent procul dubio θα & τα vel thra & ſta ἡ δύφωνα μὲν εἶναι, ſuauiter ſonare: τάδε fthra & fſta vel etiā vthra vel fthra: Item vſta vel fſta τραχύφωνα, veluti ſtridere. Ex his igitur cōñcimus tale obiectum pro mendacio manifeſtè comperto & deprehenſo eſſe habēdum: taléſque iſtorum hominū delicias morbis mulierum grauidarum, quæs medici malacias nominant,aſſimiles:quibus laborantes pro ſuauibus cibis auidè veſcuntur carbonibus atris, grauibus, de quibus ſic Lucretius,

Lib.6. *Carbonúmque grauis vis atque odor inſinuatur*
Quàm facile in cerebrum,niſi aquam præcepimus ante.

Rabula aliquis,qui ſemper, quod nomē ipſum præ ſe ferat, callidè conſectatur, non deſiſtet hîc tergiuerſari, & iudicio ſenſuum damnatus obtrudet tamen faſtidioſè conſuetudinem. Cuius quidem putatur ius eſſe id, quod voluntate omnium ſine lege vetuſtas cōprobarit,

& in ea iura ſunt quędam ipſa iam certa propter vetuſtatem. Nos quum infiniti ſit laboris ac planè inutilis cum rabularum ingeniis cõflictari, illud damus reſponſum, nunquam apud bonos viros & eruditos tantum ponderis & momenti vitioſæ & corruptæ conſuetudini fuiſſe, vt ea ſuo mendacio potuerit veritatem contaminare, ſed potius pura & incorrupta conſuetudine ab iiſdem impura debuerit emendari, quemadmodum bona vita ſemper ſibi cõſtare & immota eſſe, mala verò mutari, & prauorũ morum mutatio fieri, ſicut docet Theognis.

Conſuetudo vitioſa quanti facienda.

Οὐ χρὴ κιγκλίζειν ἀγαθὸν βίον· ἀλλ' ἀτρεμίζειν.
Τὸν δὲ κακὸν κινεῖν ἔστ' ἂν ἐς ὀρθὰ λάβῃς.

Non oportet bonam vitam mutare, ſed immotam ſeruare,
Malam verò mutare donec rectam aſſequutus fueris.

Tametſi omnia inſtitutis & opinionibus teneri: nihil veritati relinqui: omnia deinceps multis tenebris offuſa nõnulli Philoſophi dixerunt. Itaque nos illis omnibus miſſis à recto curſu neque tardemur, neque iam ingreſſi inde reuocemur: atque nos aduerſus tale conſuetudinis ius iniquum vſurpemus illud

Horatianum ad Piſones,

At noſtri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere ſales, nimium patienter vtrūque,
Ne dicam ſtultè, mirati.

Præterea verò non eſt huc quiſquam ex media Attica ὡς τῶν ἀκριτομύθων τινὲς θρυλλοῦσιν, vt quidam temere dictitant, accerſendus, qui Gallos diphthongorum ſonos rectè doceat. Nos enim poſſumus eos ipſos à nobis, quaſi iure poſtliminij repetere, exteróſque docere: quippe qui ex commentariis Cæſaris & aliorum hiſtoricorũ libris certò ſciamus majores noſtros veteres Gallos & ex his Gallo-græcos & Druidas Characteribus Græcarũ literarũ vſos fuiſſe, & iiſdem ſonos patrię linguę articulatim diſtinxiſſe. Quare non ſolùm diphthongos & triphthongos, hiſque longiores rectè pronuntiamus: verùm etiam nullam ex vocalibus deuorantes indiſſoluta voce plane diſtinguimus, *Beau lieu, beaux yeux, ioyaux, ioyeux.* quod quum ita ſit, valdè ſtultum fuerit quærere foris & aliunde petere, quæ tibi ſunt domi ad manum commodiſſimè. Quotum enim quemq; Gallorum hodie reperias, qui æquo animo ferat μονωφονίαν ſuarum diphthongo-

Galli ſuas diphthõgos ſuauiſſimè ſonant.

rum & triphthongorum,.I. ſi vna ſola enuncietur,vel quælibet ex tribus vocalibus? In aliena verò lingua id tentare, nedum cogitare, hominis proculdubio fuerit audacis & temerarij.

Enimverò,honorate Aue, ſcholia Euſtathij in verſ. Iliad. α. infrà notatos (quorum exemplũ doctrinæ vocalium & diphthongorum, vt maximè proprium, appoſuimus) nunc in hanc diſquiſitionem venire poſſunt,an nos progreſſione iam inſtituta ad veterem literarum Græcarum pronũtiationem repetendam prohibere poſſint,nécne. De his autem amicè admoniti ſumus à P. Daniele Aurelienſi iuriſconſulto, viro priſcę literaturę ſtudiis valde dedito ac liberaliter erudito. Itaque in hos poëtæ verſus, quorum vis multorum iudicio videtur omninò ab hac noſtra ſententia & conſilio diſcrepare,

Ον βριάρεων καλέουσι θεοὶ ἄνδρες δέ τε πάντες *Iliad.* α.
Αἰγαίων· ὁ γὰρ αὖτε βίη οὗ πατρὸς ἀμείνων. 403, 404
Ος ῥα παρὰ Κρονίωνι καθέζετο κύδεϊ γαίων, 405.

In hos, inquimus, verſus hæc commentatus eſt Euſtatthius Οτι τὴν μὲν τοῦ αἰγαίωνος παρήχησιν ἐξέκλινεν, ὡς εἴρηται, ὁ ποιητὴς ἐν τῷ μὴ ὁμοιοπτώτως εἰπεῖν αἰγαίων

κύδεϊ γαίων, ἀλλ᾽ ἐν ἀρχῇ μὲν στίχου ἑνὸς εἰπεῖν αἰγαίωνα, ἐν δὲ τέλει τοῦ ἑτέρου γαίων, αἰτιατικὴν δηλονότι καὶ εὐθεῖαν, εἰ καὶ ἄλλως ἡ ἔκθλιψις τοῦ ά τῆς αἰτιατικῆς εἰς τρισυλλαβίαν συστείλασα τὸν αἰγαίωνα ἔμφασιν δίδωσι παρηχήσεως. καὶ οὕτω μὲν οὐ καθαρῶς παρήχησεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ αἰγαίωνι. ἐφεξῆς δ᾽ ἑτέρᾳ παρηχήσει κέχρηται, εἰπὼν, ὅτι τὸν αἰγαίωνα ὑπέδδεισαν μάκαρες θεοὶ, οὐδέ τ᾽ ἔδησαν. τοῦτο δὲ πάνυ καινότροπον. διὸ καὶ σπάνιοι αἱ τοιαῦται πανταχοῦ παρηχήσεις. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον γὰρ αἱ παρηχήσεις, ἤγουν αἱ ταυτὸν ἠχοῦσαι λέξεις διαφορὰν ἔχουσιν οὐ μόνον κατὰ τὴν σημασίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν προφορὰν, οἷον τὸ, Εὐπείθει πέι-

Odyſ. ω. v.465. θοντο, καὶ, κατὰ πήδιον ἀλήϊον οἶος ἀλᾶτο πάτον

Iliad. ζ. ἀνθρώπων ἀλεείνων. τόδε, πάντῃ ταυτοφώνους

verſ.201. εἶναι τὰς παρηχήσεις, σπάνιον καὶ μεμετρημένον

Iliad. δ. v. παρὰ τῷ ποιήτῃ, οἷον καὶ τὸ, χόλος δέ μιν ἄγριος

22. & θ. ἥρει. Ἥρῃ δ᾽ οὐκ ἔχαδε στῆθος χόλον. τοιοῦτόν τι

verſ.260. καὶ τὸ περὶ ὀλίγου ῥηθὲν, τὸ, ἀλλὰ πίθεσθε καὶ

Iliad. α. ver.274. ὔμμες ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον. καὶ γὰρ καὶ τὸ, πίθεσθε, μέσου ἀορίστου δευτέρου προστακτικοῦ, πληθυντικοῦ, καὶ τὸ πείθεσθαι ἀπαρέμφατον ἐν διαφόρῳ γραφῇ, τὸν αὐτὸν ἦχον ἔχουσι. καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δὲ τὴν τῆς ἥρας κλητικὴν διὰ τῶν δύο ή, καὶ τὴν τῆς ἴειδος διὰ τῶν δύο ι, ἐγγὺς ἀλλήλων τίθεσι κατὰ τοιαύτην παρήχησιν παντελῶς μὲν ἠχοῦσαι ταυτὸν ἀνομοιότητα δὲ

ἔχουσαι

ἔχουσαν κατά τε τὴν ἔννοιαν καὶ κατὰ τὴν γραφήν.
φησὶ γάρ, ἶρι θεά τις γάρ σε προέηκε. ἥρη με *Iliad.* [illegible]
προέηκε. τούτου τοῦ εἴδους ἐστὶ καὶ τό, οὐκ ὀφθη- *ver.182.*
σῃ κενὸς ἐναντίον μου, ἀλλ' ἄλλον τρόπον και-
νός. καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα κενὸς μὲν καὶ καινός,
τὰ αὐτὰ κατὰ τὸν ἦχον ἀπαραλλάκτως εἰσί, πλὴν
τὸ μὲν πρῶτον διὰ τοῦ ἐψιλοῦ γράφεται· τὸ δὲ
δεύτερον τὴν διὰ διφθόγγου γραφὴν ἀπηνέγ-
κατο. τοιοῦτον καὶ παρὰ θεοκρίτῳ, τὸ ὄρη φίλε
ὁ μελύδριον ὥρῃ ἐξεπόνησα, τοῦτ' ἐστιν, ὄρῃ τὸ μέ- εἰδυλ ζ
λος ὁ καθ' ὥραν ἐποιησάμην, καὶ παροιμιῶδες
τὸ ζεῖ χύτρα, ζῇ φιλία. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον
παρηχήσεως εἶδος, ταυτοφωνίαν ἔχον παντελῆ,
διαφορὰν δὲ φέρον κατὰ μόνην γραφήν· ὅπερ ἐστὶ
διαφορὸν πρὸς τὴν ῥητορικὴν παρήχησιν· ἥτις
ταυτογραφουμένη διαφορὰν ἔχει κατὰ τὴν ἐκ-
φώνησιν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο ξενίζον παρηχήσεως εἶ-
δος, ᾧ χρᾶται καὶ ὁ ποιητής, καὶ κεῖνται τούτου
ἱκανὰ παραδείγματα ἐν τοῖς εἰς τὴν Ὀδύσσειαν.
ἔστι δὲ τοιοῦτον, ὅταν καὶ παρηχῇ τις ἐν ἀνομοι-
ότητι γραφῆς φωνέντων, ὁμοίως τοῖς περὶ τού-
του, καὶ τὴν ταυτοφωνίαν δὲ πῶς ἀλλοιοῖ. καθὸ
καὶ ἠναντίωται τοῦτο, τοῦ περὶ αὐτοῦ τῷ παντε-
λῶς ταυτοφώνῳ, οἷον τό, σκύλλη κοίλης ἐκ νηός,
καὶ ἐκεῖος ἐποίησεν σὺν ἀθλίῃ, καί, φίλησε δὲ
φῦλον ἀοιδῶν. καὶ Ἀρριανός, φιῦχι φινέα. καὶ ἡσίο-
δος φυλέα φιλὸν μακάρεσσι θεοῖσι. καὶ Εὐελπί-
δης ἐλελίζει αἴλινον, καὶ ὅσα ἄλλα ὅμοια. τά-

δὲ τοιαῦτα, οὐκ ἐπιτηδευτὰ ἔοικεν εἶναι, ἀλλ'
ἐκ τοῦ παρατύχοντος παρήχηνται, ὡς καὶ ἐν
τῇ Ὀδυσσείᾳ εἴρηται. ἔστι τι καὶ ἄλλο πανοῦργον
παρηχήσεως εἶδος, ὅταν κατὰ γραμμάτων μετάθε-
σιν γίνεται, ὁποῖόν τι περιειργάσατο ὁ εἰπὼν τὸ
τοῦ λόγου νᾶμα, μάννα δοκεῖν τοῖς ἀκροαταῖς. τὸ
γὰρ νᾶμα χωρῆσαι, ὡς ἀνάῤῥουν εἰς μάννα με-
τεῤῥύη. τοιοῦτον καὶ τὸ, οὐ λίθῳ βαλὼν, ἀλλὰ τῇ
χειρὶ λαβὼν, καὶ τὸ λέπας καὶ πέλας παρὰ Λυ-
κόφρονι. καὶ εἰσὶ καὶ τούτου σπέρματα παρὰ τῷ
ποιητῇ, ὃς εἰπὼν ἐν ὀδυσσείᾳ ἠμείψατο μύθῳ·
ἐπήγαγε θυμὸν ὄρινας. ὡς τοῦ μύθου καὶ τοῦ θυ-
μοῦ τοῖς αὐτοῖς διοικουμένων γράμμασι. καὶ ἐν
τῷ θυμοδακὴς δὲ μῦθος τὸ αὐτὸ ἐμφαίνεται. καὶ
Iliad.α. ἐν τῷ οὐκ ἥνδανε θυμῷ, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον
verſ.24. ἔτελλεν. οὕτω δὲ περιειργασαμένων τινῶν τὴν μίαν
λέξιν, καὶ διαστρεψάντων αὐτὴν, ἄλλοι μένειν
αὐτὴν κατὰ χώραν ἀφέντες, ἔπαιξαν ἄλλως ἅπερ
ἤθελον. ἡ γοῦν κομωδία τοιαῦτά τινα διθυραμ-
βώδη ἐποίει, ἐν μιᾷ λέξει ἀναγκάζουσα γρα-
φὰς διαφόρους νοεῖν. οἷον, ὅτε εἴπῃ, ὅτι ὁ Ζεὺς
Ariſto. in Pluto. λήροις τοὺς νικῶντας ἀναδῶν, στεφανοῖ. τὸ γὰρ λή-
ροις λέγεται μὲν ὡς τῶν νικόντων ἐν ὀλυμπίοις,
φλυάρῳ καὶ κενῷ κόμπῳ θελγομένων. βούλεται
δὲ λέγειν, καὶ ὅτι λειρίοις ἤγουν ἄνθεσι τοὺς νικῶν-
Idem in τας ἀναδεῖ. τὸ αὐτὸ ποιεῖ ὁ κωμικὸς, καὶ ὁπηνίκα
Equitib.2. κηρύλου μεμνημένος τοῦ ζώου, ὅπερ τὴν διὰ τοῦ
η ἔχει γραφὴν, ἀποσκώπτει εἰς κουρέα τινὰ, κηρύ-

λον ἐκεῖνον θέλων νοεῖσθαι, ὡς ἀπὸ τοῦ κείρω τὸ κουρεύω, ὅπερ διὰ διφθόγγου γράφεται. ὅμοιον καὶ τὸ ἐστεφάνιξα κἀδωρησάμην. δοκεῖ μὲν γὰρ λέγειν ὅτι, δώροις ἐδεξιωσάμην. παραλαλεῖ δὲ, καὶ τὸ δωρικῶς εἰπεῖν. ὡς τοῦ ἐστεφάνιξα, διαλέκτου ὄντος δωρικῆς. ταῦτα δὲ παίγνια κωμικὰ, κατά τινα δῆθεν ὁμωνυμίαν. οὐ μὴν παρηχήσεις. ἡ γὰρ παρήχησις, οὐ μιᾷ μόνῃ λέξει ἐμπεριγράφεται, ἀλλ' ἐν δυσὶ τὸ ἐλάχιστον. ἔστιν οὖν ὅλως τοιαύτη τις ἡ τῶν ῥηθεισῶν παρηχήσεων θεωρία. ἡ παρήχησις, ἢ διαφορὰν μέν τινα ἔχει ἐν λέξεων προφορᾷ, ταυτότητα δὲ ἐν γραφῇ καὶ ταύτην διχῶς. ἢ γὰρ ὀρθῶς κειμένων τῶν παρηχουσῶν λέξεων, ἢ ἀνεστραμμένως. ὀρθῶς μὲν, ἐν τῷ, οὐδ' εὐπείθει πείθοντο καὶ τοῖς ὁμοίοις ὃ δὴ καὶ μόνον κυριωτάτη ἐστὶ παρήχησις. ἀντεστραμμένως δὲ, οἷον τὸ μῦθος καὶ θυμος, καὶ βαλὼν καὶ λαβὼν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἢ ἀνάπαλιν, ταυτότητα μὲν ἔχει περὶ λέξεων προφορὰν. διαφορὰν δὲ ἐν τῇ τῶν φωνηέντων γραφῇ, οἷον τὸ ἔδδεισαν, οὐδέ τ' ἔδεισαν. πολλάκις δὲ καὶ ἀμφότερα. ἤγουν διαφορὰν καὶ φωνῆς καὶ γραφῆς. ὡς τὸ, φυλέα φίλον μακάρεσσι. καὶ εἴδωλον δ' ἑτέρωθεν ἑταίρου πόλλ' ἀγόρευε. καὶ ἥλῳ γὰρ ἧλος κατὰ παροιμίαν, τὴν ἐν πολιτείαις παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει κειμένην. ἣν οἱ μὴ εἰδότες, ἄλλως γράφουσι. ὡς γὰρ πάσσαλος πασσάλῳ ἐκκρούεται. οὕτω καὶ αὐτοὶ ἧλος ἥλῳ φασίν.

Hæc negatio nõ fuit in hoc exẽplo ſupra citato, Odyſſ. ω. ver. 264

Quem Briareum dij quidem vocant: omnes autem homines
Aegæonem.hic quidem virtute patria confidentior erat.
Qui Saturnidæ gloria elatus aſsidebat.

Quod Poëta deflexit agnominationem Ægœonis (vt dictum eſt) cum pronuntiauit caſu diſſimili, Αἰγαίων κύδεϊ γαίων ſed initio vnius verſus dixit, αἰγαίωνα, & in fine alterius γαίων per accuſandi caſum & rectum: quanquam alioqui eliſio τῦ α accuſatiui caſus fecit αἰγαίωνα triſyllabum, expreſſum agnominationis indicium dat: non ita quidem pure & aperte aſſonuit Poëta in voce αἰγαίωνι. Deinde agnominatione altera vtitur dicens, Ægæona timuerunt beati dij neque ligauerunt. hoc autem valdè noui & mutati cuiuſdam modi eſt. Ideoque tales ſoni ſimilitudines vbiq; raræ ſunt. Maiori enim ex parte agnominationes. I. dictiones aſſimiliter ſonantes, differunt non ſolùm notione, ſed etiam pronuntiatione, vt Eupithi parebant, Item, hic quidem campum Aleum ſolus errabat, viam tritam hominum fugiens. Verum rarum eſt & moderatum agnominationes eſſe eiuſdem vſquequaq;. I. in omni-

bus ſyllabis ſoni apud Poetá, cuiuſmodi eſt, ira grauis ipſam inceſſebat: iunoni pectus non vincebat iram. Aliquid etiã tale pauló antè dictum eſt: verum parete etiam vos, quum parere melius fuerit. Etenim τὸ πίθεσθε eſt ſecundi aoriſti medij Imperatiui & pluralis, & τὸ πείθεσθαι infiniti indiuerſa ſcriptura eũdem ſonũ habent. Item in ſequẽtibus ponit vocatiuum nominis, ἥρας per duo ηη, & vocatiuum vocis, ἴειδος per totidẽ ιι altera alteris proxima è tali agnominatione omninò idem ſonante, ſed diſſimili ſententia & ſcriptura. Dicit enim, iri dea, quis te præmiſit? Iuno me præmiſit. Illud eſt huius generis, non conſpicieris vacuus corã me, ſed quodãmodo nouus. Quia hîc κενὸς & καινὸς ſunt eadem ſono per omnia ſimili, præterquã quòd prius ſcribitur per ε poſterius verò ſcripturam aſſequutum eſt per diphthongum. Eſt quoque illud ſimile apud Theocritum, vide, ò amice, quam cantiunculam intra horam elaborauerim, id eſt, vide carmen, quod citò fecerim. Illud quoque prouerbij ſpeciem præbens, Feruet olla: viuit amicitia. Atque hoc genus agnominationis eundem planè ſonum

habet: ſed differt ſola ſcriptura, quod contrario modo ſe habet, atque Rhetorica agnominatio, quæ iiſdem literis ſcripta, differt pronuntiatione. Eſt pręterea aliud peregrinum agnominationis genus, quo Poëta etiam vtitur: huiuſque idonea exempla in ſcholiis ſuper odyſſeam apponuntur. Eſt autem huiuſmodi, qūum aliquis in diſſimili ſcriptura vocalium aſſonuit, non ſecus atque in ſuperioribus, ſed ſimilitudinem ſoni quodammodo etiam immutat: qua ratione hoc opponitur illi ſono prorſus ſimili, qui ipſum præceſſit. Quale eſt, Scylla caua ex naui, & Epius fecit fauente Minerua. Item, amauit autem gentem poetarū. Item, Arrianus, natum eſſe Phinea. Item Heſiodus, Philea charū diis beatis, & Euripides, acclamabat lugubrem cantionem, & alia quæcunque ſunt ſimilia. Videntur autem huiuſmodi non affectata eſſe, ſed vt res oblata eſt, aſſonuerunt, ſicut etiam in Odyſſea dictum eſt. Eſt quoddam ſubtile agnominationis genus, quod fit literarum tranſpoſitione: cuiuſmodi quid expreſſit, qui dixit, orationis fluxum manna videri auditoribus. Nam νάμα progreſſum tan-

quam refluxione quadamin mãna velut mutato curſu fluxit. Huiuſmodi etiã eſt hoc. Non lapide feriẽs,ſed manu capiẽs. Item , oſtreũ & prope apud Lycophronem . Eiuſdem ſunt etiam ſemina apud Poëtam,qui, quum dixiſſet in Odyſſea, ~~Reſpondit~~,ſubiecit , quum animum cõmouiſſet,quaſi μῦθος & θυμὸς ex iiſdem literis conſtarent. Idem quoque μῦθος apparet in hoc θυμοδακὴς, id eſt , mordens animum. Item in illo, Nõ placebat animo, ſed aſpera oratione dimittebat. Sic quum nõnulli ſtudioſè elaboraſſent in vna dictione, & eam variè inflexiſſent, alij manere ipſam in loco ſinentes , aliter luſerunt, quæ voluerunt. Comœdia quidẽ certe fecit eiuſmodi Dithyrambica cogens in vna dictione ſcripturas varias intelligere:quale eſt,quum dixit, Iuppiter redimiens victores rebus friuolis coronat. λήροις enim dicitur, quaſi quum victores in Olympicis certaminibus futili & vano plauſu deliniuntur. vult autem dicere à Ioue liliaceis nimirum floribus victores coronari . Idem facit Comicus,quum κηρύλου mentionem faciens,quod per η ſcribitur, dicteria iacit in quendam tonſorem, illum volens

intelligere dici tanquam à κείρω, id eſt tondeo, τὸ κȣρεύω, quod per diphthongũ ſcribitur. Eſt etiam illud ſimile, Coronaui & dono dedi: videtur enim dicere, dono excepi. obiter autem ſubindicat hoc dictum eſſe doricè, quòd ἐςεφάνιξα ſit ex dialecto Dorica. Sed hæc Comica ludicra ſunt per quandam nominis communitatem, nec tamen ſunt agnominationes. nam agnominatio non cõprehenditur vna ſola dictione, ſed minimum duabus. Denique conſideratio dictarum agnominationum eſt huiuſmodi. Agnominatio aut differentiam quandam habet in dictionum pronuntiatione: ſed ſimilitudinem in ſcriptura, eámque duplicem: aut enim quum rectè proponuntur dictiones aſſonantes, aut inuerſe. Rectè quidẽ in hoc, Εὐπείθει πείθοντο & ſimilib⁹. quod quidẽ certè agnominationis genus omniũ eſt pręcipuũ maxime. Inuerſe, quale eſt μῦθος, θυμὸς, βαλὼν, λαβὼν, & ſimilia. Vel vice verſa, ſimilitudinem habet in pronuntiatione dictionum, ſed differentiam in ſcriptura vocalium: quale eſt illud, timuerunt, neque ligauerunt: ſæpe autem vtrunque habet, nempe differentiam & vocis &

ſcripturę,vt Phylea diis beatis charum, & illud.

Sed Idolum vel vmbra, ex altera parte ſocij (Elpenoris) multa dicebat.

Item, deprehenſus eſt clauus iuxta Prouer.v.Polit.Ariſtot.ſcriptum,quod ignorantes aliter ſcribunt, vt enim paxillus paxillo extruditur, ſic ipſi, clauus clauo dicunt, quum putarent ἥλῳ caſum eſſe dandi ab ἧλος, ac neſcirent ab Aoriſto ſecũdo ἥλων, ἥλως, ἥλω verbi ἁλίσκομαι, capior, deflecti: vnde locus Ariſtotelis videtur aut caſtigandus, aut aliunde, atque ex hoc Philoſopho petendus.

De hac autem noſtra interpretatione ſuperiorum ſcholiorum,velimus honorate Aue,ita ſentias, vt de re maximi laboris & induſtriæ, quæ non ſolum nobis,ſed etiam aliis multò quidem, quàm nos ſumus, doctioribus difficillima videtur propter teſtimonia Poetarũ, oratorum, hiſtoricorũ & Philoſophorum huc citata, quæ,vnde eſſent depromptá, nulla habuerunt indicia. Itaque diu nobis fuit de locis illorum quaſi diuinandum. Huc etiam accedit, quòd maior habẽda ſit ratio literarum & verborum

quàm rerum in hac diſputatione ſolùm inſtituta ad earum & ſyllabarum ſonos rectè diſtinguendos, atque pronuntiandos. Sed enim hæc ſcholia, quia propugnatores & defenſores vitioſæ pronuntiationis firmiſſima ſibi propugnacula & præſidia putant in illis collocata, eò vehementius à nobis oppugnanda iudicauimus, vt ipſis tum appoſitione machinarum, tum arcta teſtitudine tandem ſubrutis talis cauſa omnibus plane nudetur defenſoribus. Eamobrem vbi ardentibus animis nos cæpimus conſilium examinandi ſingula horum ſcholiorum pondera, non tam profectò decertandi, quàm veri inueſtigandi ſtudio, minimum videlicet momenti ac munitionis vi & ratione ſingulorum diligenter explorata in illis eſſe poſitum animaduertimus ad infirmationem veteris pronuntiationis, quam nunc cum aliis in antiquæ formæ dignitatem reſtituere paramus: vnde ſibi optimè conſulerent præſidiarij milites, ſi arcem vitioſæ pronuntiationis propugnatione vacuam relinquerent. Sed quis non Scholiaſtem (quamuis facilè omnium Gramaticorum Græcorũ princeps ha-

beatur & ſit) vnius παρηχήσεως nomine omnes propemodũ Tropos & figuras orationis hîc perturbaſſe & cõfudiſſe iudicaret? εἴγε μὴ πάνυ σφόδρα κἀκεῖνος δοκεῖ ἄπειρος τοῦ τὰς λέξεις καὶ τοὺς λόγους ἐκτρέπειν τῆς συνηθείας, niſi ille proſus omnino immutãdę dictionis & à cõmuni cõſuetudine orationis removendę videatur imperitus. Idẽ profectò Quintilianus feciſſe li. ix. videtur in vi ac natura Paronomaſię explicanda: quod ἀντίστροφον τῇ παρηχήσει, & agnominationem interpretati ſunt. Cõfuſionem autem Fabij facile quidem perſpicias vel ex vno & altero illius exemplo, cuius modi hæc ſunt, mulier rerum omnium imperita in omnibus rebus infelix. Hîc in rerum omnium, atque in omnibus rebus nihil eſt diuerſæ ſententiæ, ideóque nec ibi vis Paronomaſiæ ſtatui poteſt, quæ præter aliquã ſoni ſimilitudinem, differentiam quoque notionis ſeparatæ iuxtà requirit, ſicut poſt huius loci examen ex Hermogene docebimus. Atqui voces iſtæ, rerum, rebus, omniũ, omnibus quòd ab eadem origine variè cadant, Polyptoton efficiunt, vt hic ipſe Rhetor ibidem paulò antè definierat, qui in hoc etiam pu-

Magna in magnis alioqui viris tropos & figuras diſcernẽdi inſcitia.

tat Paronomaſiam eſſe, quæ lex priuatis hominibus eſſe lex non videbatur: ſed quia hic vox eſt eadem rei eiuſdem, nihílque immutata, non facit hanc figuram, atque contrà nos potius illic exiſtimamus Epanorthoſin eſſe, ſententiæ figuram. Sunt quoque illic talis perturbationis alia multa exempla, quæ prudentes præterimus. Præterimus etiã variam effingendæ huius figuræ rationem à Rutilio Lupo traditam, quæ fit additione, detractione, mutatione, porrectione, contractione, & ſimilibus literæ vel ſyllabæ affectionibus: omiſſis prętereà taliũ modorũ exemplis, vbi σχήματα λέξεων non minus confuſa ſunt in vi Paronomaſię explicãda, quàm apud Quintilianum & hîc apud Euſtathium, in quem diligentius diſcendi ſtudio nunc inquirere properamus rudiorum Eloquutionis Rhetoricę gratia: quod vt cõmodius fiat, eius doctrinam, quantum iudicio rationis prudenter ſubducendæ per ætatem ingeniíque captum valemus, arbitramur tributam in quatuor genera Parecheſeos & Epilogum, illa autem ſunt, ταυτόφωνον, ξενίζον, πανοῦργον, κωμικόν: quorum quum ipſe tantum pro-

Genera παρηχήσεως, quæ ſunt in ſcholiis

bet primum, fruſtrà videtur eius oratio tanta in cæteris cõſumpta. Nos quidem certè agnoſcimus ex conſideratione huius primi exempli, quod ſcholiaſten vehementer exercet, duplicem dictionis figuram: ac primum initio primæ ſententiæ ὃν βελιάρεων καλέουσι θεοὶ & in eiuſdem fine αἰγαίων, auditur quædam ſoni ſimilitudo: dum modo poſtrema vox mutilata διὰ τῆς ἀποστροφῆς non expleatur: quam Rhetores ἐπανάληψιν nominant: qualis eſt illa 4. verr. Saluti potius conſulam, quàm voluntati: Deinde ſequentes duæ ſententię ſimiliter deſinunt διὰ τῆς ἐπιστροφῆς in ἀμείνων & in γαίων vel Ariſtotele iudice, qui ſententias hoc ſimiliter cadendi genere clauſas appellat III. Rhet. παρομοίωσιν ἐπὶ τελευτῇ. Cuius eſt illic hoc exemplum οὐκ ᾤηθησαν αὐτὸν παιδίον τετοκέναι, ἀλλ᾽ αὐτὸν αἴτιον γεγονέναι, non exiſtimarũt hunc puerum peperiſſe, ſed potius ipſum authorem fuiſſe. Hæc ſoni ſimilitudo in fine ſentẽtię ab Hermogene & ab aliis Gręcis, & poſteà à Latinis, vt à Quintiliano ὁμοιοτέλευτος, & ab aliis ἐπιστροφὴ vocatur. Nihil hîc pugnat cum noſtro inſtituto, quin ſit omninò liberum ab expugnatione. In his verſibus

Euſtathij, examinantur.

An dictio

per Apo-ſtrophum mutilata cũ ſequẽti vniatur pronuntiã-do maximè in clauſula perfecta vel certe le uiter ſuſpẽ-ſæ ſenten-tiæ.

excutiendis & explicandis animaduertimus & notauimus, quod nobis præceptionem illam Grammaticæ Græcæ dubiam fecit, quæ iubet duas dictiones Apoſtropho affectas inſtar vnius proferendas. Quòd ſi hîc fieret, mora & interſpiratio clauſulæ, colo interpunctæ, tolleretur. Nos verò, vt cum bona venia Grammaticorum dixerimus, auſimus in huiuſmodi exemplo (fortaſſis etiam indiſſimilibus) integrum, αἰγαίωνα, proferre facilioris intelligentiæ gratia. Videris tamen ac cæteri beneuoli Lectores & auditores, quid de eo ſtatuere debeatis, & nos & alios condidè admoneatis. Alterum quod ſequitur ibidem.

Τὸν καὶ ὑπέδδεισαν μάκαρες θεοὶ, οὐδέ τ' ἔδησαν.
Hunc timuerunt beati dij, neque ligauerunt.

Similiter ſonat in medio vnius membri, & in alterius clauſula: Quale eſt illud Ciceronis 3.ver. Habuit honorem vt proditori, non vt amico, fidem: quæ ſanè ratio ſonandi ἐπάνοδος dicenda eſt: neque hîc expugnatur noſtra ratio, niſi quis fortè putet Penultimas vtriuſque verbi ſyllabas ει & η ἀλλήλοις παρηχεῖσθαι. qua certè tam ſiniſtra opinione Pierius ac plerique omnes Grammatici doctiores, illum, ſi velit, leua-

bunt. Siquidem omnes hi docent vtrumque ſibi aliquãtum aſſonare: quippe quod η conflatum ſit è geminatione τῦ ε ψιλῦ, vt antè dictum eſt, ſed illud duplex productius, hoc ſimplex contractius auditur, vt in penultima latinè accinenda amavêre: quæ ſoni ſimilitudo non hîc perit acceſſione τῦ ἰῶτα, nec in aliis quidem diphthongis, vtramlibet habeant ſibi annexam ſubiunctivam: quod generatim dictum ſit. Idem videtur Euſtathius nobiſcum hîc recognoſcere, dum confitetur τῦτο τὸ σχῆμα καινότερον καὶ σπάνιον εἶναι, Raram eſſe & innouatam hanc figuram. Eam obrem cogitur deſcriptè & electè terminare veram agnominationem nõ ſolum ſignificatu ſed etiam pronuntiatione, idque aliis exemplis declarat, vt, Εὐπείθει πείθοντο, Eupithi parebant: item

Ἤτοι ὁ καππεδίον τὸ ἀλήιον οἶος ἀλᾶτο
Ὃν θυμὸν κατέδων πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

Hic quidem perſcampum Aleium, tanquam diceres ariditate impaſcuum, ſolus errabat.
Suum animum exedens, viam tritam hominum fugiens.

Quos verſus Cicero maluit πληθυντικῶς interpretari.

Qui miſer in campis mœrens errabat Aleis.

Ipſe ſuum cor edens, hominum veſtigia vitans.
Hermogenes aſſumpſit etiam hoc exemplum, quòd exiſtimaret illud maximè idoneum ad vim Paronomaſiæ indicandam quũ dicit μάλιςα ἐνεργῶ; παρηχῶν, id eſt efficaciſſimè aſſonare. Credimus id cótigiſſe è cócurſu duorũ ſchematũ, paronomaſiæ & Epiſtrophes. Nam præter has voces ἀλήιον, ἀλᾶτο, ἀλεείνων in primis ſyllabis ſimiliter aſſonantes exaudiuntur præterea vtriuſque inciſi clauſulæ in ſecundo verſu ſimiliter aſſonantes. Atque vt tibi maior fiat orationis noſtrę fides, audi Scholiaſten in hoc diſtichon, τὸ δὲ ἀλεείνων καὶ τὸ ἀλήιον καὶ τὸ ἀλᾶτο διὰ τὴν τοῦ ἤχου ἐγγύτητα παρήχησιν φασὶν οἱ παλαιοί. αἱ γὰρ λέξεις ἀπὸ τοῦ α καὶ λ ἀρχόμεναι ὁμοιότητα ἤχου περιβάλλουσιν. ὅρα καὶ παρίσωσιν τοῦ κατέδων καὶ ἀλεείνων. ἐπίτηδες κἀνταῦθα τοῦ ποιητοῦ ὑλαρύναντος διὰ παρηχήσεως τὴν ἱστορικὴν σκυθρωπότητα. id eſt, hanc trium vocum conſequutionum veteres dicunt propter ſoni propinquitatem Parechesin: dictiones enim ab α & λ initium ducentes deſignant ſimilitudinem ſoni: vide etiam æqualem membrorum in verſu ſecundo numerum & ſonum: quum hic poëta conſultò per ſimilitudinem ſoni exhilararit

lararit triſtẽ hiſtoriæ ſeueritatem. Quare ſtatus noſtræ diſputationis adhuc manet integer: imò verò cõfirmatur. Pergamus ad reliqua: quæ verò ſequũtur exẽpla, ſunt τῆς παρηχήσεως πάντη ταυτοφώνου,

Ἤτοι ἀθηναίη ἀκέων ἦν, οὐδέ τι εἶπε
Σκυζομένη διὶ πατρί. χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει
Ἥρῃ δ' οὐκ ἔχαδε στῆθος χόλον--.

Nimirum Pallas ne hiſcere quidem poterat,
nec quicquam dicebat
Irata Ioui patri. Ira grauis ipſam inceſſebat.
Iunonis autem non vincebat pectus iram.

Hìc χόλος initio prioris membri & χόλον in fine poſterioris, voces ſunt eiuſdem rei paululum caſibus immutatæ in vltimis ſyllabis, vnde fit Polyptoton. ᾕρει autem in vltima ſyllaba propter affinitatem τοῦ ε καὶ η poteſt leuiter aſſonare poſtremæ τοῦ ἥρῃ κατὰ τὴν ἀναδίπλωσιν, quam ſoni ſimilitudinem hic ſcholiaſtes χαρίεν τινα vocat, vbi etiam hoc addit, παρηχεῖται γάρ πως τὸ ῥῆμα τὸ ᾕρει πρὸς ἥρῃ κύριον ὄνομα, aſſonat enim quodãmodo verbũ nomini proprio. Item in hoc

Ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὔμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον
Verum parete etiã vos, quũ parere melius ſit,

Hîc, inquimus, dictio eiuſdem ſenſus repetitur, & ab eadem origine variè de-

labitur,ſi legitima illius fuerit pronuntiatio,ideóque Polyptoton illic eſt ſtatuendum. vbi prætereà ſiqua eſt fortè ſoni ſimilitudo, ea naſcitur ex ipſius vicinitate: qui percipitur aliquantulus e literis ε, ει legitimè pronuntiatis. Dicere autem diphthongum Monophthongo pariter æqualitérque ſimilitudine ſoni reſpondere, ſanè hominis eſt imperitè docti & literati: Neq; audiẽdus videtur hîc Nigidius,qui ſcriptum reliquit, nõ tam accuſandos eſſe Græcos, quod τὸ ȣ ex ο & υ coagmẽtarint, quàm quòd τὸ ει ex ε & ι. Nã illud quidẽ inopia characteris ad talem ſonum referẽdum apti, hoc verò nulla neceſſitate coacti excogitarunt: vnde falſo putãtur diphthongus ει & ſimplex ι nullo diſcrimine ſoni pronuntianda, vt ex antecedẽtibus patet, ac prætereà ex imminuta veriuſque diphthongi οι & ει forma debet etiã, vt quantitas, ſic ſonus imminui: qualis vtriuſque imminutio reperitur in σολικισμὸς & χιράγρα. & certè priorẽ οι quidã Normandi recte exprimunt ad rationem cõiunctæ vtriuſque vocalis, quum τὸ moi pronuntiant ad morem Hebræorum גוי goi μονοσυλλάβως, gens. Quòd ſi tri-

bueretur ſuus cuique literæ ſonus, ſcilicet & docentes atque diſcentes maximo leuarentur onere, quod vtrique coguntur ſubinde in diſtinguendis ac percipiendis modis, temporibus, numeris, caſibus, ſuſtinere. Qua cõmoditate deſtitutus Scholiaſtes ſe vehementer hîc excruciat in diſtinguendis harum dictionum proprietatibus & notãdis. Sed longè grauior percipitur incommoditas è vitioſa pronuntiatione, quum ſententia hoc vitio ſic obſcuratur, vt difficilius Ænigma Herculano nodo videatur: quale cernitur in exemplo ſequenti (verba tamen Poëtæ Iliad. σ ver.182. rectum habent, non caſum vocandi.

Ιρι θεά τις γάρ σε θεῶν ἐμοὶ ἄγγελον ἧκε;
τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδήνεμος ὠκέα ἶρις,
ἥρη με προέηκε διὸς κυδρὴ παράκοιτις.

O Iridea, quis te deorum ad me nuntiam miſit?
Huic (Achilli) reſpondit Iris pedum celeritate
valens,
Iuno me præmiſit illuſtris vxor Iouis.

Hic Euſtatthius grauiter arietat in noſtram ſentẽtiam & quibuſdam funditus eam labefacere videtur: Ait enim Homerum ponere bina ηη & totidem ιι alteris altera proximè reſpõdentia per

Parecheſin idem omnino ſonantem. Nos hic vota facimus, ô Euſtatthi, vt te ab inferis excites, quò tecum coram ſic agere poſſimus. Quãquam quid te prouocemus, qui hoc gen⁹ parecheſeos iam improbaris memor, ſciens, & prudens, non obliuioſus, non imprudens,ſecus aliqua venia dignus eſſes. Sic enim in hos verſus annotaſti, ἐν τούτοις δὲ ἐπαναφορικῶς κεῖται, καὶ ἡ ἐν τῇ α ῥαψῳδίᾳ παρασημειωθεῖσα ψευδοπαρήχησις, τὸ, ἶρι θεὰ τίς γάρ σε ἧκε, καὶ τὸ ἥρη με προέηκε Διὸς κυδρὴ παράκοιτις. id eſt, in his autem falſa ſoni aſſimilitudo, quæ lib. *α* Iliad. annotata fuit, per Anaphoram repetitur. Eodem ferè argumento repudiat illam Parecheſin v. 252. Odyſ. *α*.

Τὸν δ' ἐπαλαστήσασα προσηύδα παλλὰς ἀθήνη, οὐκ ἔστι παρήχησις διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ ἤχου τοῦ ἐπαλαστήσασα καὶ παλλάς· ἀλλ' ἁπλῶς οὕτως ἐκ τοῦ παρατυχόντος αἱ λέξεις συνέπεσον. id eſt, hæ duæ voces non ſimiliter aſſonant, ſed ſimpliciter ac per ſe ita fortuitò cõcurrerunt, & Paulò pòſt reddit rationem, quòd Homerus in re ſeria non ſoleat quicquam tale ludere. Quærimus tamen, an iſta tua verba indicent propinquitatem binorum *νν* in-

ter ſe, eandémque totidem ι,ι inter ſe, vt duplex ſit comparatio? Id ſi ita eſſet, vnum η alteri ſimiliter aſſonaret: Item vnum ι ſonum alteri ſimilem referret. Quòd ſi fortè tibi mens eſſet alia, qualem nos tibi eſſe non ſuſpicamur, grauiter doleremus, ſi geminum ηη gemino ιι ſimilitudine ſoni reſponderet, præceptoribus tuis à te turpiſſimam inſcitiæ notam inuri, qui te puerū vario & multiplici charactere coegerint vnū eundémque ſonum reddere, quem tu vno ac ſimplici facilè poteras referre. verum per me ſimili ſono ſibi & tibi reſpondeant, quando ita vis. Non eſt tamen iſta ſoni ſimilitudo à natura vtrique tributa: Ideoque nobis minimè probāda: nec monſtrum conſuetudinis (ſi ea ſola niteris) vim naturæ debet inferre. Hic te iterum interrogamus, vtrum η ſuo ſono addixit ipſum ι, an contrà? ſi η hic dominatur, procul dubio εε geminū auditur: cuius ſimplicis appellatio, ε pſilon debet te ſatis monere de vero huius geminati ſono. Si ι, quidam pipitus. Tu fortaſſe aliter annotaſſes, ſi pro (iri) poeta ſcripſiſſet (Iſi) quæ fuit omnis ſcientiæ veritatíſque dea & filia Inachi vel

Mercurij, ſcriptura mutata è canina litera in anſerinã: concurſus enim geminæ caninæ in abſonum errorem te videtur impuliſſe. Itaque expergiſcere, diuine Plato, qui in tuo Cratylo dixeris, οὐ γὰρ η ἐχρώμεθα, ἀλλὰ ε, τὸ παλαιὸν, Non vtebamur η, ſed ε, olim. Non hic tibi creditur, & tanquam dixeris, nõ vtebamur olim η, ſed ι, intelligitur, & pro illo affingi & proferri hoc videmus. Expergiſcere tu quoque ò Deci magne Auſoni Burdegalenſis, qui cecineris poſt Platonem:

Platonis authoritas profertur.

Ητα quod AEolidum, quodque ε valet hoc Latiare
Præſto quod e Latium ſemper breue, dorica vox ε

Ad Platonis authoritatẽ adiungitur altera Auſonij.

Excitate vos, inquimus, ac voce ſtentorea & genuina nobis pronuntiate ἶει & ἥρη, vt quis ſit vtriuſque naturalis ſonus, noſtris auribus percipiatur, errorq́; tam abſonus euellatur: tolerabiliùs quidem talis ruſticitas & peregrinitas reſonaret in illius ore, qui ab eodem diuino Philoſopho ibidem notatur, ὅτι τῷ α ξενικῶς ἀντὶ τοῦ η ἐχρήσατο, quòd peregrina Dialecto vſus eſſet, τῷ α vice τοῦ η in ἀθηνᾶ pro ἡ θεονόη proferendo. Quod ſi feciſ-

ſent noſtri pronuntiatores, haberent Dores, quibus ſuam κακοφωνίαν tuerentur. Nunc autem illis nuſquam patet aditus, quò preſſi confugiant. Vnde videlicet nulla prorſus ſoni ſimilitudo in vocalibus harum vocum ἤρη καὶ ἴει ſtatuenda erit: quòd prætereà videatur. & figurà & ſoni exilitate tam longe remotum ab η, quàm quod maximè.

Quæ te, Euſtatthi ſæcula tā corrupta tulerunt? ὡς μὲν τοὺς κόρακας μινυρίζειν, ὀρταλίχους δὲ κράζειν καθ' ἡλικίαν σοῦ; vt tua ætate corui pipierint, implumes autem pulli crocitarint, vtcūque illa fuerit, improba quidem extitit ad corruptelam huius linguę magiſtra, fœcūdaq; culpę turpiter ac barbarè pronuntiandi: quanquam ferunt Euſtathium fuiſſe Conſtantinopolitanum, Archiepiſcopum Theſſalonicæ & ſub Andronico imperatore vixiſſe Alexandro tertio & Lucio item III. Romanorum pontificibus anno à Chriſto nato M.C.LXXX. Eundem certè ſonum in clauſula verſus, *Patria Euſtatthij & etas.*

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδήνεμος ὠκέα ἶρις,
& initio, Ηρη μὲ προσέειπε διὸς κυδρὴ παράκοιτις

Audiremus per Anadiploſin, ſi voca-

les vtriuſque dictionis æqualiter ſonarent. In principiis autem, ἴει θεὰ &c. & in hoc, ἤρη μὲ προείηκε &c. ſimilis audiretur ſonus per Anaphoram eadem conditione. In hoc autem exemplo κενὸς & χαμνὸς Cuius quidē prius membrum videtur ſumptum è 23. cap. verſ. 15. & 30. cap. verſ. 20. Exodi: ſed poſterius, ἀλλ' ἄλλον τρόπον χαμνὸς, aliunde eſt depromptum, vel à ſcholiaſte additum. Litera autem Hebraica complectitur hanc ſententiam prioris, neque videbuntur facies meæ inanes, id eſt, filij Iſraelis non apparebūt coram Arca ſine muneribus ad teſtificandum grati ſui erga me animi affectum) in hoc, inquimus, exemplo ſcholiaſtes non videtur ſecum ſatis conſentire. Nam primum affirmat illa duo verba παρηχεῖσθαι ἀλλήλοις ἀπαραλλάκτως, ſimiliter inter ſe & conſtanter ſonare. Deinde addit exceptionē diuerſæ ſcripturæ per quandam correctionem. Vnde perſpicuum eſt illum voluiſſe poſtremas tantùm vtriuſque vocis ſyllabas ſimiliter aſſonare. Nos autem hîc potius agnoſcimus ἐπάνοδον & regreſſum ad eūdem in medio ac fine ſententiæ ſonum quare Iotaciſm⁹ iſte in ἴεις, vt vox abſo-

na extra modũ & abſurda extenuandus eſt maximè: Iucunditas autem τῦ η in ἤρῃ & claritas ingeminanda. Sic ſtabit noſtra ſententia vi & impreſſione arietis minimè euerſa. Præterea in exemplo ſequenti ex εἰδυλλίῳ Theocriti petito, maléque recitato. nam illic ſic legitur,

Ἀλλ' ἄγε βωκολικᾶς ταχέως ἀρχώμεθ' ἀοιδᾶς
Σιμιχίδα. κ' ἠγὼ μὲν, ὅρη φίλος, εἴ τοι ἀρέσκει
Τοῦτ' ὅ,τι πρᾶν ἐν ὄρει τὸ μελύδριον ἐξεπόνασα.

Verum age o Simichida citò incipiamus Bucolicum carmen.

Ego quidem, vide obſecro, an hæc cantiuncula tibi placeat,

Quam paulò antè ſum in monte meditatus.

In hoc, inquimus, exemplo, quod hîc ſcriptum Scholiaſtes apponit ὅρη φίλε, ὃ μελύδριον ὥρῃ ἐξεπόνασα, vide, amice, quam cantiunculam intra horam elaborauerim, ſimilitudo ſoni tolerabilior eſt in, ο & ω illo ſimplici & acutiori, hoc duplici & grauiori, vt modò de ε & η dictum eſt. Veruntamen, vt hic legitur, malumus principium & medium ſententiæ διὰ τῆς ἐπανόδου ſimiliter aſſonare, atque ὥρῃ in dandi caſu legere. in hoc item, ζεῖ χύτρα, ζῇ φιλία, feruet olla, viuit amicitia, exaudiri quoq; poſſet per-

exigua ſoni ſimilitudo, ſicut anteà monuimus in ἔδδειζαι καὶ ἔδηζαι.

Fuerunt adhuc exempla τῆς παρηχήσεως πάντη ταὐτοφώνου à nobis examinata: genus eiuſdem ſubit ſecũdum: cuius impreſſio remiſſior erit ariete oppugnãtium iam valdè retuſo. At verò quum author perexiguã in eo ponat operam, ὅτι τὴν ταυτοφωνίαν πῶς ἀλλοῖοι, id eſt quòd immutet quodammodo ſoni ſimilitudinem, nobis quoque ſatis erit hic ſubſcribere dictiones, quæ videntur aliis aliæ aliquantulum aſſonare σκύλλη, κοίλη, ἐπειὸς, ἐποίησε, φίλησε, φῦλον, φῦσαι, φινέα, φυλέα, φίλον, ἐλελίζει, ἄλλινον. in primis harum dictionibus υ & οι non ſunt ταυτόφωνα, neq; ει & οι in ſecundis, neque ι & υ in tertiis, neque in quartis, neque in quintis, nec denique in vltimis. Quare hoc genus repudiãdum, vel auctoris iudicio & cenſura. Hæc de genere peregrino παρηχήσεως. Tertiũ deinceps erit πανοῦργον: quod etſi nomine ſuo præ ſe fert quandam ingenij callidi & acuti fiduciam: minime tamen poterit fundamenta ſtatus noſtri ſubruere. Plus enim habet oſtẽtationis, quàm confirmationis, aut vtilitatis. Eãque ob rem ſuſpicamur potius eſſe inuẽ-

tum hominis curioſe & iucunde ludentis cum pueris,& parum de ſtudiis ipſorum ſolliciti,quàm de illis cupientis bene mereri. Definitur tamen ex traiectione literarũ: de quo ipſemet Scholiaſtes in verſ. 55. Iliad. α. ſcribit, ὅτι δὲ ἤερ ὁ ἀὴρ δηλοῦται, φασὶ καὶ ἐκ τοῦ ἀναγραμματισμοῦ. ἐξ ὧν καὶ ἡ ἤερ γραμμάτων, ἐκ τούτων λαλεῖται καὶ ὁ ἀὴρ· τοῦτο δὲ ὁμοιότητα τῶν τυπογραφομένων δηλοῖ· τοιαῦτά τινα καὶ τὸ, χόλος, ὄχλος, καὶ τὸ ἐρατὴ, ἀρετὴ, καὶ τὸ φλυαρὸς, φλαῦρος παρ' ἀττικοῖς, καὶ ἐν τούτοις γὰρ συγγένειά τις, ὥσπερ ἐν γράμμασιν, οὕτω καὶ ἐν νοήμασι. id eſt,quòd autem manifeſto aër arguatur ex ἤερ, aiunt perſpicuum eſſe è tranſpoſitione literarum. Nam quibus ἤερ literis enunciatur, iiſdem etiam ἀὴρ. Hoc verò demonſtrat ſimilitudinem iiſdem literis: Cuiuſmodi ſunt quędam vt χόλος, ὄχλος· ἀρετὴ, ἐρατή. φλυαρὸς, φλαῦρος. id eſt,ira,turba, virtus, amabilis, nugator, vilis apud Atticos.Qualis etiam hodie Anagrammatiſmus,atque adeò tanquam diceres, Anaſyllabiſmus dictionum Gallicarum paſſim in Gallia exercentur ad laudationem iuxtà adhibiti, atque ad vituperationem effcti.Auctoris autem exempla

ſunt, νάμα, μάννα, βαλὼν, λαβὼν, λεπὰς, πέλας, μῦθος, θυμὸς. Huiuſmodi etiam ſunt, ἀργὸς, ἀγρὸς, albus, ager. Sed in omnibus quidem certe linguis multa verba reperiuntur hac literarum mutua inuerſione, variáque literarum & Syllabarum tranſpoſitione alia ex aliis conflari, vt in Latinis Roma, mora, amor, Maro: vt etiam in Hebraicis רקע Rakah expādit. קרע Karah dirupit. ערק harak fugit. Verùm ne ipſi curioſi videamur in aliorũ curioſitate notanda, miſſum hoc faciamus, atque eadem opera ſequentem Parecheſin Cómicá prætereamus, quòd vt illud genus eſt inutiliter affectatum: ſic hoc plane ab omni figura videtur alienũ; quod vt cognoſcatur ita eſſe, atq; è ſenſu Scholiaſtæ deprõptum, ſubiiciantur ipſius exempla, ὁ Ζεὺς λυροῖς τὺς νικῶντας ἀναδὼν στεφανοῖ, Iuppiter rebus friuolis victores redimiés coronet. Hic τὸ λυροῖς explicatur μεταφορικῶς pro, λειρίοις ἄνθεσι, floribus liliaceis. ſic κηρύλυ nomine, quæ eſt auis ἀλκύων, intelligitur ridiculus quidam tonſor per Metaphoram. Poſtremò ἐστεφάνιξα κ' ἀδωρησάμlω, coronaui & dono excepi. in hisquidem exemplis ſingulares ſunt dictiones mo-

dificatæ : in quibus nullus plane relinquitur Parecheſi locus: quippe quæ ſuo nomine duo minimum vocabula ſibi aſſonantia requirit, ſicut omnia comparatorum genera.

Multus quidem certè ſermo adhuc conſumptus eſt in his quatuor Parecheſeos generibus explicandis, pro quibus ſequens Epilogus ſatis fuiſſe videretur: Sed quid agas? ita Grȩci ſunt ἀμετροεπεῖς φύσει, natura immodicè loquaces. Quanquam autem hoc Schematis genus aperta definitione prius non declarauit, ſed tantum κατά τινα ἐξήγησιν deſcripſit hoc modo, αἱ παρηχήσεις ἤγουν αἱ ταυτὸν ἠχοῦσαι λέξεις, Parecheſes, id eſt, dictiones ſimiliter ſonantes: Eam tamen iterum peruerſa Methodo ad calcem orationis tribuit in rectam & inuerſam tot ſcilicet partitionum partiunculȩ ſatis nobis arguũt Parecheſin eſſe Euſtatthio genus quoddam figurarum, non ſpeciem. Id autem oſtendunt exempla initiis, mediis, & clauſulis ſententiarum ſimiliter inter ſe ſonantia: quemadmodum anteà docuimus. nec minori eſt argumento noſtræ coniecturæ, quod ſcribit hic ſcholiaſtes per correctionem ta-

men Odyſſ. α.

— οὐ νύ τ' ὀδυσσεὺς
Ἀργείων παρὰ νηυσὶ χαρίζετο ἱερὰ ῥέζων
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ. τί νύ οἱ τόσον ὠδύσαο Ζεῦ;
Annon vlyſſes apud naues Arginorũ grata tibi ôfferebat ſacra
In lata Troiæ regione: Cur tantoperẽ ſuccenſes ò Iuppiter?

Παρήχησις ἐστὶ, φασὶν, ἢ μᾶλλον ἐτυμολογία τοῦ ὀδύσσεως ἐκ τοῦ ὀδύσσω ἐτυμολογουμένου, ὅτι φερωνύμως λέγεται ὀδυσσεὺς οἷα τοῦ διὸς ὀδυσσομένου αὐτῷ. κ' ἂν ὁ πάππος αὐτόλυκος ὀδυσσεία τοῦτο, ὠνόμασε, διό τι πολλοὶ ἐκείνῳ τῷ αὐτολύκῳ ὀδύσσαντο. Paronomaſia eſt, ait, ac potius Etymologia, tanquam Vlyſſes ab ὀδύσσω notaretur: quòd propriè dicitur Vlyſſes, quaſi Iuppiter ſit ipſi iratus: quanquam auus ipſius Autolycus, ſic Vlyſſem nominauit, quia plerique ipſi Autolyco eſſent irati.

Parecheſin vnicã Euſtattius perperam multorum generum facit.

Rectæ Parecheſis exemplum repetit εὐπείθει πείθοντο Eupithi parebant: eámque κυριωτάτην honorificè appellat. Rectè quidem, ſed multò rectiùs feciſſet, ſi μόνην ſimpliciter addidiſſet. i. maximè præcipuam & ſolam. Inuerſa verò Parecheſis iam ante ſubiit noſtrum examẽ: iterantur tamen odioſè illius exempla: quorum nos ſumus his quatuor contenti, μῦθος, θυ-

μὸς, λαϐὼν, βαλὼν. Subdi-ſtribuitur tertiò moleſtius Parecheſis in vnam è ſimilitudine pronuntiationis, & in alteram è diſſimilitudine literarum conſtantem, vt ἔδδειζαν, καὶ ἔδηζαν, vbi demonſtrauimus anteà non puram eſſe ſoni ſimilitudinem, ſed ſolum quandam illius vicinitatem. Annectit præterea quandam ſub-diuiſiunculam, quum voces pronuntiatione & ſcriptura à ſe diſgregantur: quod tamen iam ante ſubnotatum fuerat: vnde quis non effici videt, υ ψίλον & η diſſimiliter ſonare? in hunc autem verſum,

Εἴδωλον δ' ἑτέρωθεν ἑταίρου πόλλ' ἀγορεῦε,

Scholiaſtes hæc annotat ὅτι παρήχησίν τινα ἔχει, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἐδηλώθη, Agnominationem quandam hoc verſu contineri alibi (1 Iliad.) explicatã. Sed mox de his duabus Paronomaſtis vocibus, vt de quibuſdã aliis dicetur. Præterea ex his ἧλος ἥλῳ πάσσαλος πασσάλῳ ἐκκρούεται, Clauus clauo, Paxillus Paxillo extruditur, Perſpicuum eſt vtrobique eandem vocem eiuſdem rei varie ab eadem origine cecidiſſe. Illic igitur Polyptoton collocetur. Sed dicet hic fortaſſe aliquis, Eúſtathius alibi videtur diſtinguere Paronomaſiam à Parecheſi, quas *Iliad.* ι. *verſ.* 235.

vos ſimiles facitis figuras. Nobis (præterquàm quòd plerique omnes viri eruditi nobiſcum hîc faciunt) Confirmat etiam hanc ſententiam hoc exemplum, ἀχαιΐδες, οὐκ ἔτ' ἀχαιοὶ, Achiuæ non iam Achiui, id eſt, vos dicemini animos gerere muliebres, non viriles (quod loco Prouerbij poteſt vſurpari) Non enim aliter ſonant in duabus primis ſyllabis hæ duæ voces inter ſe atque ἔδδειζαν & ἔδυζαν in tribus. Huc accedit etiã, quòd Hermogenes & ipſemet Euſtatthius ſuã Parecheſin ſimilibus illuſtrant exemplis, quibus & ſuam Paronomaſiam ipſi Rhetores Latini. Non meminimus tamen hanc apud Hermogenem legiſſe, vnde facilé coniectamus illam nomine παρηχήσεως ab eo comprehenſam, vt alias dictionis figuras.

Quid Hermogeni ſit Parecheſis. Supereſt, iam vt ex Hermogene diſcamus, quæ vera ſit τῆς παρηχήσεως ratio. παρήχησις δὲ ἐστὶ κάλλος ὁμοίων ὀνομάτων ἐν διαφόρῳ γνώσει ταυτὸν ἠχούντων, Parecheſis eſt ornatus nominum ſimilium (ſiue dictionũ generatim, vt ipſe declarat) in diuerſa notione idem ſonantium: quæ certé definitio quatuor illuſtratur exemplis. Primo quidem è lib. 7. τῶν ἑλληνικῶν

Xenophon-

Xenophontis : vbi tamen ſic legitur, πεισίαν οὖν τὸν ἀργεῖον ϛρατηγοῦντα ἐν τῷ Αργει πείθει προκαταλαβεῖν. Itaque (Epaminondas) Piſiæ Argiuorum præfecto perſuadet, vt occupet (Oniũ): vnde hic locus Hermogenis corrigendus videtur niſi alibi poſſit reperiri. Altero verò exemplo ex Odyſ.ω, Εὐπείθει πείθοντο. tertiò ex Iliad.ζ, ἤτοι ὁ καππεδίον &c. vt ſuperius: quæ duo exempla fuerunt etiam Euſtatthij ſuprà. Quartò denique ex primo Thucydidis, τοῦ τὸν δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ Ελους οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν. καὶ ἅμα μαχιμώτατοι εἰσὶ τῶν Αἰγυπτίων οἱ Ελειοι. hunc (Amyrtæum) per munitionem vrbis Heli non poterant capere: atque adeò, quòd Helij belliciſſimi eſſent Ægyptiorum. Ex his quatuor Hermogenis exemplis intelligimus vim huius figurę, quemadmodum dictiones ſint in ea partim ſibi leuiter aſſonantes, perpetuò tamen diuerſa ſignificãtes: quæ proprià eſt huius figuræ forma, & per quam eſt id, quod eſt, & ab aliis diſtinguitur figuris dictionum, ſicut pleráque Euſtatthij exempla, non tam à nobis omnino repudiata, quam propriis figuris reſtituta. vnde conficere poſſumus è Fabio Quintilia-

no, Paronomaſiam eſſe figuram, quæ ſimilitudine aliqua vocum vertit in ſe aures & excitat: quæcunque & quotquot Syllabæ illas feriant huiuſmodi ſoni ſimilitudine.

Parechesis nil eſt aliud niſi Paronomaſia ex vi iũ-ctura & exemplorũ.

Iſtam quoque ſimplicis ſoni vicinitatem videtur aſſignificare coniunctio harum duarum vocum παρηχήσεως καὶ παρονομασίας, vnde etiam voces aliæ vidētur ad alias alludere. Id autem ſigillatim notamus: quia ſæpenumerò ſingulares Syllabæ ſingularibus tãtum cõperiuntur aſſonare, vt Græcè in πείθουσι πειθίαν, & Latine, Iuno Græcos iuuat. Ad extremũ id etiã vnũ admonere operæpretiũ putamᵒ, nõ vi ſola vocaliũ (à quibus nos ſolis hîc oppugnari videmur) omnia ſimiliter ſonãda ôportere metiri ac æſtimare, ſed facultate etiam conſonantium literarum, quæ quum in verbis occurrunt, & in ſentẽtiis diuerſis aliæ aliis reſpondent, modò ſimiliter aſſonant: modò diducunt labia: modò eadem comprimunt: modò ſuſurrant: modò linguam reflectunt in cælum palati: modò os cõtrahunt: modò clarius, obſcurius, plenius atque remiſſius conſonant: modo aliis atque aliis flãtibus, ſonis, & ictibus afficiũt organa. Ex quo-

rum percuſſionibus fragor quidam ſonitus fertur ad aures, vt eſt cuiuſque vis & natura cum vocalibus cõiuncta. Hæc igitur teneamus, ſtatum actionis noſtræ non poſſe tali Parecheſi labefactari & convelli: quod ſiquis fortè velit efficere ex his dictionibus ἔδδειζαν καὶ ἔδηζαν, ex ἑτέρωθεν ἑταίρου, denique ex φυλέα καὶ φύλον ſimilibúſque aliis literis ει καὶ η, υ ψιλον καὶ ι ſimiliter ſonare, perinde cæteris videatur irridicule dicere ac ſiquis affirmaret i & u, Item e & i eundem habere ſonum in hac duplici Paronomaſia Ciceronis; vt apertus in corripiendis pecuniis, ſic in ſpe corrumpendi iudicij: Item, non emiſſus ex vrbe, ſed in vrbem immiſſus eſſe videatur. Cuius enim aures vel mediocriter eruditæ iſtud ſic ferre poſſent, quin ipſe ſtatim cogatur tantà infantià ſuſtollere cachinum? Itàque nec è Parecheſi (cuius exempla partim ad Tropos, partim ad alias dictionis & ſententiæ figuras pertinere viſa ſunt) veros & natiuos literarum ſonos percipi, neque noſtra de earũdem recta pronuntiatione rationes ab ea tolli poſſe, nedum infirmari iudicamus: vnde efficimus, quod propoſitum eſt initio, cur-

ſum noſtræ pronuntiationis à primariis Philoſophis & authoribus aliis repetitæ interpellatione ſcholiorum Euſtatthij non impediri, quin ille liberé poſſit progredi: Itaque propugnatores nouæ pronuntiationis Græcæ firmioribus prȩſidiis, molibus, ſubſidiis arcem Iotaciſmi ſui muniant & fulciant: nequid ipſis ſimile contingat è mala pronuntiatione, atque olim Ephrateorum duobus & quadraginta millibus, quod tamẽ deus ab illis avertat! Iud.12. Quod ſiqua fortè propugnacula & alia oppugnationum machinamenta poſſit excogitare effrænata peruerſæ conſuetudinis violentia: noſtra tamen pronuntiatio ἀκαταγώνιστος καὶ ἀπόρθητος ſemper apud viros eruditos manebit.

Scholia Euſtatthij ſunt infirma vitioſæ pronuntiationis propugnacula.

PARS ALTERA DE CONSONANTIBVS.

Hactenus, Philopappe, de vera pronũtiatione vocalium & diphthongorum, ὡς ἐξ ἀρχῆς πρότασις δίχα γεγένηται, habuiſti, quid nos ſentiremus: nunc de illa Conſonantium, ſi placet, etiam cognoſce: vbi nos Grammaticorum minutas

partitiunculas vſq; ad infima factas cõſectari non ſtatuimus : ſed qua vitij affinitate illæ ſeſe attingunt, eas quàm breuiſſimè poterim' explicare. Itaq; Ϭ prima ſeſe offert in hanc ſocietatem conſonantium : Cuius Proſodiam mirum quàm ineptè & inſulſè referant Grammatici quidam ad v conſonantem: præſertim quum hoc quidem labiis in orbem paululũ reductis & modicè diductis: illud verò dicatur vallo eorundem omninò compreſſo ſonare : eumque ob ſonum à Grammaticis muta clauſa, vt p, vocatur, quam labiorum commiſſuram & mutuum congreſſum Græci nominant προστόμιον ἢ προστομίαν, τοῦτ' ἔστι τὴν εἰς ἄλληλα τῶν χειλέων συμβολὴν, quod ſanè quiſque ſi velit diligenter attendere, ſenſu & periculo partium organicarum facto percipere poterit. Ac primum ídne verum ſit nécne, nobis ouium balatus poteſt etiã indicare, vt ipſemet Euſtatthius in Homerum indicauit, βῆ, inquit, τῆς τῶν προβάτων φωνῆς μιμητικὸν καὶ σημαντικὸν, Bῆ imitatur & indicat ouium balatum, quem certè ne Arcades quidẽ ὁποσονοῦν ὠτώεντες, quàmlibet auriti, attenti ac vigilantes paſtores auribus vel

Pronuntiatio τοῦ βῆτα.

auritiſſimis perciperent, ſi greges (vi vi) quod eſt τῶν χηνίσκων. id eſt, anſerculorũ prope ſibillus, pro beè beè balarent. Idẽ Cratinus Poëta Comicus hoc verſu nobis apertè ſignificauit,

Ὁ δ' ἠλίθιος ὥσπερ πρόβατον βῆ βῆ λέγων βαδίζει.

Is autem fatuus, vt ouis bée bée dicens vadit. Vnde ſunt illa βλήχειν καὶ βλήχασθαι .i. balare. Ad hæc expende iudicio ac diligenter æſtima illum Ciceronis locum in Epiſtola, cuius eſt initium, Amo verecundiam, vbi nominatim legimus, bini, dictionem numeri Latinam, & βινεῖ verbum Græcũ, quo ſignificatur coitus, eiuſdẽ plane ſoni ſimilitudine in priori ſyllaba ſibi plane mutuò reſpondere & in ſecunda leuiter aſſonare. Hæc ſunt huius loci verba. Quum loquimur terni, nihil flagitij dicimus: at cum bini, obſcoenum eſt: Græcis quidem, inquies. nihil eſt ergo obſcoeni in verbo, quando & ego Græcè ſcio: & tamen tibi dico, bini: idque tu facis, quaſi ego Græce, non Latinè dixerim. Quis non perſpiciat oratorem apertè hîc alludere ad Paronomaſiam vtriuſque vocis & ad prauam vltimarum Syllabarum

pronuntiationem. Eſt autem *βινεῖν τὸ βίᾳ μίγνυσθαι* per vim miſceri, vt *τὸ ὀπυίειν κατὰ νόμον μίγνυσθαι*, coniugij lege idem facere. Omitto illam Græcorum conſuetudinẽ, qui, quoties faciunt Gręca è Latinis, ſemper ſonũ b, Latini ſuis popularibus per β interpretãtur, vt paſſim Plutarchus, Dion, Theophilus ſucceſſor in vocibus, *βροῦτος*, *Στράβων*, *Τιβέριος*, *πραίτωρ*, *οὐρβανος*, *ὀνομασία πλέβις* & in ſimilibus. Huc accedit origo nominis à Beth Hebraico: vnde id potiſſimum etiam ducitur, vt complures aliæ: quòd Hebræorum lingua reliquarum ſit longè antiquiſſima. ſit autem *βῆτα* à beth additionem *τοῦ* à, quod, credimus quidẽ, nemo auſus fuerit vnquam pronuntiare veth, neque Avva pater, neque grauatum, neque alphavetũ loco iſtorum beth, abba, grabatum & Alphabetum. Neque etiam Tullius ad Cœlium quum ſcripſit, Curſius noſter dibaphum cogitat, ſed eum infector moratur, reddidit divaphum, quamuis ſit *τὸ* β, in medio dictionis. Id autem ſonat togam bis tinctam purpura. Hebræum autem Beth aliquid habet a β Græco diuerſum: diſtinguitur enim aliquando puncto daghes. quod

Epiſtol. fa. mi. lib. 2. epi. 16.

ſolet inſcribi vmbilicis ſexliterarũ: hæ autem ſunt כפת בגד, Begad, Cephat, b. g. d. c. p. t. quarũ poteſtates é Daghes & raphe vide in Grammaticis Hebræorum: ſiquid eſſet huiuſmodi diſtinctionis in hoc Charactere ſecundo, nullus relinqueretur locus noſtris περὶ τῆς ἀμφιβολίας τοῦ βῆτα querelis. ex his igitur tot rationibus & teſtimoniis conficiamus βῆτα compreſſis labris, non autem diductis pronuntiandum, atque hunc peruerſum τοῦ beta & vau ſonum vaſconibus relinquamus, quibus eſt patria, familiaris honeſtaque dialectus ſic loqui, *bos parolles ſont braies & de balleur, pour vos parolles ſont vrayes & de valeur.* Itẽ, *Benez, ſi bous boulez benir, pour, venez, ſi vous voulez venir.* Talem, inquimus, ſonũ illis relinquamus: quum veth media litera minimé poſſit eſſe: quod eſt argumentum non minoris ponderis, quàm ſuperiora. Addemus tamen, quod nonnulli de β nobis obiiciunt, vocem Latinam, Seuerus verti in Græcam Σεβῆρος, vnde volunt efficere β ſonare v conſonantem. Sed illi dicant, ſi placet & ſi poſſint, quomodo Græci ſono literæ, v, vterentur, quẽ nunquam audiuere à ſuis maioribus? Nec vllum

Mutua τοῦ β καὶ τοῦ vau permutatio Cantabricæ dialecto relinquenda.

ob id habuerunt Characterem huic ſono reſpondentem. Quoties verò coguntur, quod rarò accidit, exprimere Græce ſonum τοῦ vau in reddendis vocibus vel Hebraicis vel Latinis, id neceſſitate & inopia talis literæ, quanquam cætera ſit eorum lingua copioſiſſima, per diphthongum ου vel β efficere ſolent, vt Σεούηρος, Ναιούϊος, Οὐαλέελος: quomodo ſonat Gaza in Catone maiore Μάρκος Οὐαλέελος Κορβῖνος, & Dion Μάρκος Οὐϊψάνιος Αγρίππα, Seuerus, Næuius, Valerius vel, Σεβῆρος, Ναίβιος, Βαλήελος, Seberus, Næbius, Balerius, Corbinus, M. Vipſanius Agrippa. Quemadmodum etiam Gaza vertit illud in Catone maiore, Turpione Ambiuio magis delectatur, ὡς γὰρ ἐπὶ τυρπίωνι ἀμβιβίῳ ἥδεται. Sed enim ex hac vna & poſtrema voce facilè perſpicias Gręcis & ſonum & Characteré literę vau defuiſſe: Ideóque cum neceſſitate coacti vno Charactère τοῦ β in hac poſtrema voce geminum & diuerſum expreſſerint ſonum, alterum ciuem, alterum peregrinum cenſeamus eſſe: Idem cognoſcitur è Plutarchi libel. περὶ τῆς Ρωμ. τύχης ſcribenti perplexè τὸ Servius, Σέρβιος Τύλλιος καὶ Σερούιος

Neque hic audiendus eſt Ioannes Britannicus, aut quiſquam alius, qui ſcripſit Commentarios in xiiij Satyram Iuuenal.& in hunc præcipue verſum,

> *Hoc diſcunt omnes antè Alpha & Beta puellæ.*

Vbi legendum eſt, inquit ille, vita, nō beta, quum nomina ſint literarum Grçcarum. nos contrà dicimus legendum eſſe beta, non vita: quum hæc ſit litera Græcorum, qui ſonum τοῦ vau penitus ignorarunt. Iccircò nihil ipſis fuit neceſſe ſono ignoto ſignum adinuenire. quod arguit vox Latina Beneuentum à Strabone verſa βενεβέντον, & à Stephano de vrbibus βενέβεντον: quod itidem τὸ David à ſeptuaginta interpretibus verſum per beta Δάβιδ inopia notæ referentis ſonum τοῦ vau literæ Hebraicæ coactis. in דוד

Pronuntiatio τῶν γ κ τ Subſequuntur γάμμα, κάππα, ταῦ, literæ, quæ quia non eundem ſonum vbique retinēt, de iis quoq; quid ſentiamus, dicendum videtur: ſingula quidē çqualiter & rectè ſonant ante tres vocales α, ο, ω, verum antè alias & antè aliquot diphthongos decedunt vitioſè de ſua prouincia & poteſtate: quā çteris lite-

ris tradi non licuit ſine decreto ſenatus & principum Grammaticorum: ſed cõtrà illis ipſis prorogari ad omnẽ vſque æternitatem propter priorem & ratam prouinciæ adminiſtrationem. Ac primum γάμμα poſtquam ſuam ſibi poteſtatem abrogauit, vis ipſius maſcula defluxit in effœminatã. Antecedens enim ε vt γέλως riſus, εὐαγγέλιον, vel ι, vt in γίλος luſcus, vel υ, vt in γυνὴ, mulier, vel certas quaſdam diphthongos, vt γαῖα, terra, γείτων vicinus, γοῖτος ſordes, γυῖον membrum, turpiter degenerat in Iod conſonantem, enuntiatúrque ſimiliter, atque ſi ielos, evanielion, vbi tres primę ſyllabæ pronuntiãtur vulgò corruptè, iilos, jyni, jæa, jiton, jitos, jion, ſcriberetur Atqui ἰῶτα apud Græcos nunquam cõſonans eſſe poteſt, quibus non ſecus fuit ſonus τοῦ Iod ignotus, atque ipſis τοῦ vau modo notatus. Vnde igitur Grammatiſtæ Latini ſunt mutuati vim iſtam conſonandi? à ſui credimus certe ſimilibus, vt veriſimile eſt, qui literarum Græcarum pronuntiationem è deprauatione ſuæ metiri voluerint: Neque tamen rem Græcorum literariam propter paucitatem notarum putandum eſt labo-

γαμμα vbi malè à noſtris profeçratur.

Sonus τῶν Iod & vau græcis ignotus.

raſſe Ieiunitate, & inopia linguę: quia ex illis ſexdecim literis (quot initio ipſis tantum erant) ſimplices ſonos reddentibus tanta proculdubio verborum copia, tanta ſententiarum vbertas, tanta denique dicendi varietas extitit, vt eam eleuari minimè patiatur facilè conſenſus omnium eruditorum & teſtimonia de illius abundantia, & incredibili fœcunditate. Reliquæ autẽ octo, duæ longæ, tres duplices, & totidem aſpiratæ ad numerum ſonorũ augendum nõ ſunt repertæ: ſed ad cõpendia quædã & diſtinctiones, de quibus vide principes Grammaticorũ, vt iã monuimus in doctrina vocaliũ. Nos igitur potius crediderim⁹ ineptum eſſe Grammatiſtarum commentum: quod ſic quibuſdam impoſuit, vt *ἰάτρος καὶ ἰάμβος* medicus & iambus pes metricus, multáque alia *διασυλλάβως* pronuntiarint. Eſt nobis quidem valde mirum, quî tale commentum non potuerit tam longa dies, ſicut alia multa delere. Atqui de recta huius literæ *γάμμα* pronuntiatione Germani quidem certè ſunt valde noſtra ſententia laudandi, quòd huius vim nunquã ad Iod transfundant, quæcunque vel vocalis vel diphthongus ſe-

quatur. Vtinam nos atque illi iſtam ſoni æqualitatem in cæteris literis ſemper retineremus. Atque adeò memores ſemper eſſemus rationis Fabianæ, dum K è Characteribus literarum Latinarum expungi iubetur: propterea quòd, inquit, nihil ſit eo opus neque Græcis neque Latinis dictionibus, quũ præſertim C perferat vim ſuam ad omnes vocales & ab his factas. Verum hîc præſtat Fabij verba repetere. K quidẽ, inquit, in multis verbis non vtendum puto, niſi quæ ſignificat etiam, vt ſola in his ſignificandis ponatur, vt K, Kalendis, vt Q Quinto. Hoc eò nõ omiſi, quòd quidam eam, quoties A ſequatur, neceſſariam credunt, quum ſit C litera, quæ ad omnes vocales vim ſuam perferat. Idem Priſcianus, K & C, inquit, etſi videantur figura & nomine inter ſe differre, eandem tamen poteſtatem tam in ſono, quàm in metro continent: & K quidem certe ſuper vacua eſt. Hanc verò ſonandi ſimiliter & feriendi ſequentes vocales facultatem τοῦ κάππα pariter æqualitérq;, vt ad ipſum, ſic ad γάμμα καὶ τεδ iudicamus pertinere: quum ἰῶτα in ſubrogatione τοῦ γάμμα nõ poſſit inducere naturam literæ mediæ (ſicut γάμμα inter tenuitatem κάππα & denſita-

Vis τοῦ c æqualiter perfertur ad omnes vocales.

Inſti. orat lib.1.cap.7

De recta literæ κάππα pronũtiatione.

tem τῦ χῖ neque ſonum illius poterit imitari. Sed de γάμμα ſatis: nunc de κάππα & ζῆτ dicamus. Sibilus, qui in κάππα & ζῆτ exauditur in vitioſa pronunciatione, non eſt ſolùm nothus, ſed pernicioſiſſimus etiã autor Amphiboliæ, vt exempli gratia, κῦρος rex, σύρος gentilis, item Κίμων dux, Σίμων Apoſtolus. Præterea verò quomodo κάππα ſit pronuntiandum, diſcere licet ex coaxatione ranarum, ídque maximè ex illarum ſtridulo ſonitu, quem ingenio ſolerti Ariſtophanes effinxit in ranis, βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ. Verba Poëtæ ſunt, Charon loquitur,

ῥᾷστ' ἀκούσει γὰρ μέλη
κάλλιστ' ἐπειδὰν ἐμβάλῃς ἅπαξ. δι. τινων;
χα. βατεάχων, κύκνων, θαυμαστά. δι. κατακέλευε δὴ
χα. ὢοπ, ὄπ' ὢοπ ὄπ
χορ. βρεκεκὲξ κοὰξ κοὰξ
βα. βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοὰξ.

Facillimè enim audies cantilenas
Pulcherrimas, poſtquàm ſemel incubueris remis. Dionyſius, quorum?
Cha. Ranarum, olorum, admirabiles. Dion. Iube iam
Cha. ooop op. ooop op. Cho. brececeeex coax coax,

Brececececx coax coax.

Vbi fortis ſonus τῦ κάππα, non συριγμὸς κιβδηλὸς, ſibilus adulteriſsimus τῦ σίγμα auditur: quorum quidem hic ſibillus lingua dentibus ſuperioribus appreſſa & labiis paululum diductis fit. Ille verò contrà fortis ſonus, vt cuique planum eſt experienti. De ταῦ eadem eſt noſtra ſententia, ne ſibilet turpiter ad declinationem Amphiboliæ, vt in κερασία, Ceraſus, & in κερατεία ſiliquaſtrũ, Κάπιος opſopœus, Κάσιος Cæſaroctonus, ἀκρασία & ἀκράτεια incontinentia & intemperantia: in Latinis quoq; vitia & vicia, & in pleriſque aliis à quolibet vndique colligẽdis, vt Lucianus oſtendit in ipſius lite creata olim cum litera σίγμα: quòd hæc infinitas ipſi dictiones ſuffurata eſſet. Alterum eſt in hac litera commentum Grammaticorum, qui præcipiunt illud ταῦ poſt νῦ ſonare, vt δέλτα. Quem quidem ſonum Theophilus ſucceſſor ſuis popularibus Græcis non reddidit in his vocibus Græcè tranſcriptis, τεςάμεντον, non τεςάμενδον, Αντώνιος, non Ανδώνιος. Ita proferamus & nos eaſdem, ſicut Latinè teſtamentum, Antonius. neque verò eſt, cur hîc diutius philoſophemur in litera ταῦ ex nono capite Ezechielis, vbi il- *De ταῦ.*

lud, tanquam ſignum, vaſtatorem innocui tranſitus admonebat. Proptereà de eo hactenus ſatis. Huic autem iure ac meritò ſubiicietur explicatio τοῦ σῖγμα propter grauiſſimam illam inter vtrúmque cõtentionem, vt antè poſitum eſt, quam vocalibus conſtitutis iudicibus diſceptandam & componendam relinquamus: vitioſam illius pronuntiationem ſolum notemus, ac ſi poteſt fieri, omni ratione deuitemus. Hîc quidem certè grauiter errant & labuntur præter cęteros Galli, quoties σῖγμα interiacet duabus vocalibus in vna vel diuerſis dictionibus. tum enim ſonus, qui eſt in ζῆτα, vel in zaim Hebræorũ ex eo percipitur: ac perinde pronuntiatur, ac ſi μοῦζα ſcriberetur. Quod certè vitium dum nonnulli ſubterfugere ac deuitare volunt, vtinam in alterum minimè inciderent, nec quaſi per geminum ſſ eſſet ſcriptum, muſſa proferrent! hîc poterit modus adhiberi, ſi talis ipſius audiatur ſonus, qualis per imperitiam vel timiditatem quorumdam doctorum ferè percipitur ex κάππα ſequentibus ε & ι. Sed de σῖγμα hæc dicta ſunto. Huic poteſt etiam annecti propter affinitatem flatus Anſerini, ζῆτα: Cuius tamen flatus debet eſſe comes leuis quædam

De σῖγμα.

De ζῆτα.

dam

dam aſpiratio, vt in cæteris denſatis. Ita commodiſſime & optimè diſtinguitur a ταῦ. quòd autem θῆτα, vt βῆτα, ἦτα, ζῆτα ſit ſonandum, illi verſus Perſij & Martialis ſatis indicant.

Et potis es nigrum vitio præfigere theta. *Perſ.Sat. 4.*
Noſti mortiferum quæſtoris, Caſtrice, ſignum? *Mart.lib. 7.Epig.*
Eſt operæ-precium diſcere theta nouum.

Nam apud Græcos audita, (vt facilius intelligas hos verſus) hominis rei cauſſa penitúſque cognita iudices notâ literæ θῆτα condemnationem, τοῦ κ abſolutionem, τοῦ λ ampliationem ſignabãt in tabellis: quas poſtea in vrnam conijciebant. Tres enim hæ literæ ſunt primæ harum vocum θάνατος, καλὸν, λαμπρὸν. Apud Latinos verò C condemnationẽ, A abſolutionẽ (ideóq; ſalutaris litera dicitur a Cicerone) N.L. nõ liquet, ampliationem quum cauſſa nondum ſatis iudicibus è chartis illuſtrata & patefacta fuiſſet, eius iudicium in tempus maioris illuſtrationis differebatur. hoc obiter dictum ſit. Huic quoque non diſſimilis eſt altera χῖ, quæ à Grammaticis κάππα denſatum exiſtimatur. Eius certè ſonus exiſtit tum optimè, quum aër è gutture erumpit. Hanc profectò Germani rectè proferunt: de quibus non auſim tale *De χῖ.*

quicquam prædicare in φῖ ſonando. Nam quum hoc per Digamma Æolicum inſueuerit modò exprimi, vt φήμη, fama, φηγὸς, fagus, φυγὴ fuga, modò per aſpirationem φῖ, vt Philoſophus, illi corruptè reddunt iſtud Digamma per v conſonantem. Eſt autem digamma (ne quis hîc fortè perplexus hæreat) ex Donato geminum γάμμα, cuius nomine Cicero vocat Formianum prædium Digamma ſuum, quod per F digamma initiò ſcribitur, cuius in duas partes diuiſi ſingulæ paruum Γ imitantur hoc modo Ϝ. Seruius tamen in hunc verſum 7. Aeneid. ſub finem, hi feſcenninas acies.... ſcribit poſteros in multis nominibus F pro H poſuiſſe, vt Formię pro Hormiæ, ἀπὸ τῆς ὅρμης. In his autem vocibus, ſeruus & vulgus, inquit Fabius, Æolicum Digamma deſideratur, cui aſſentitur Donatus in Terentium, vt rectè, inquit, Dauus ſcribatur, Dauos ſcribendum eſt: ſed quia nulla litera vocalis geminata vnam facit ſyllabam, niſi coniunctione, vt fit in diphthongis, & ambiguitas vitanda eſt nominatiui ſingularis & accuſatiui pluralis, neceſſariò pro hac regula vtimur digamma, DaFus, SerFus, Fulgus, CorFus. Nos verò, vt cum bona venia

Digamma quid ſit.

Epiſt. ad Att. lib. 9.

Inſti. orat. lib. 1. cap. 4

vtriuſq; dixerimus, nihil opus fuerat abuti F ad varium vſum: quum in his vocibus minimè ſint duæ vocales, ſed prior litera conſonet cum poſteriore vocali, & diſtinguatur ab altera per Vau. Sic enim, vt recte ſcribatur & proferatur, ſcribendum eſt Davus, ſervus, corvus. Verùm libenter, quicquid eſt hîc errati, his condonamus: quia τοῦ vau character in ſocietatem & ciuitatem conſonantium nondum illorum ætate aſcitus fuerat.

Iam verò excutiendum videtur, qua ratione & authoritate decretum illud quorumdam ſciolorum περὶ τῆς τῶν γραμμάτων μεταλλοιώσεως nitatur, id eſt, de permutatione harum literarum. Illi enim paſſim docent τὸ τ ſequens ν, referre ſonum τοῦ δέλτα, ſicut prius admonuimus, atque ipſum νῦ antecedens βῆτα, μῦ, πῖ, ſonare τὸ μῦ: ac rurſus πῖ ſequens μῦ, vt β ſequens etiam νῦ, in vocibus diſtinctis. Item τὸ γάμμα antecedens ſeipſum & κάππα, ξῖ, χῖ, æquè ſonat, atque τὸ νῦ. Sed tum κάππα ſonum aſſumit τοῦ γάμμα. Reſtat autem id vnum de τοῦ duntaxat monendum: quòd præter illum interpretationis morem, quo paſſim vtuntur Conſtantinus Hermenopulus, Theophilus, Græci iuriſconſulti, in

Falſa permutandorum ſonorũ doctrina.

conuertendis in Græca Latinis, maximam afferat Amphiboliam audientibus, dum iuxtà pronunciari ſentiunt τὸν τρόμον, atque τὸν δρόμον. vtrobique enim exauditur δρόμον, ſed de tremoréne, an de curſu ſit intelligendum, neſcitur. Item οἴκονδε καὶ οἴκοντε ſimiliter ſonant: Alterum tamen eſt aduerbium ad locum πρὸς οἶκον, alterum nomen, id eſt, & domum. Hæc autē Amphibolia quantas olim Philoſophis turbas fecit! dum alij quidem dicerēt ἐντελέχειαν, alij ἐνδελέχειαν, id eſt perfectionem quandam & motum perennem, quo ſignificaretur vniuerſitatis & perfecti corporis cōprehenſio. Eamobrem iſta literarum permutatio & ſoni è tali conſecutione reijcienda eſt. Hæc acceſſio debuit fieri ad τοῦ in libertatem vindicandum. Non diſſimilem profectò vindicationem τὸ νῦ requirit, cuius quidem certè ſonus mutatur in μῦ antè tres literas β, μ, π, ſine vlla veterum authoritate & ratione. Latini quidem ſcioli hanc, credimus, permutationem excogitarunt ad exemplum & coagmentationem trium inſeparabilium, quas vocant, præpoſitionum, An, con, in, ſpectantes, quæ quidem in μῦ ante tres literas mutatur, vt in amputo, commando, imbi-

bo. At illi longè melius cogitare debuiſſent Græcas literas neque legibus, neque armis Romanorum à prima inſtitutione conſueſſe teneri. Huc quoque accedunt Amphiboliæ deformitatiſque incommoda. Nam quis animo & cogitatione poſſet comprehendere, quid deſignaretur hac pronunciatione τὸν παῦλον, ſi fando hunc ſonum tom bavlon, vel tom baſlon perciperet pro, ton paulon? Hæ ſanè pronunciationes ſunt mõſtri cuiuſdam inſtar quicum certè confligari ingenti pondere clauæ ſtudioſiſſimum quemque oportet. Ergò illud repudiemus meritò & νῦ ſemper & vbique vt, n, Latinum cenſeamus ſonandum, recto præſertim Fabij iudicio freti, qui nullum apud Græcos verbum eſſe ſcribit, quod litera μῦ claudatur: quòd illa mugiat moleſtè. hinc μυκᾶσθαι mugire, μύζειν muſſare: ideò à Poëtis eliditur vocali ſequente. Fuerunt adhuc, Honorate aue, multa Grammaticorum præcepta decreta, ſi non à nobis apud imperitã multitudinẽ rationibus quamuis firmis euerſa propter vim ſummam vitioſæ & corruptæ conſuetudinis, apud viros tamen eruditos certè abrogata exiſtimamus. Supereſt, vt nobis videtur, poſtremum, quod

γάμμα ſonat, vt νῦ, quoties primum antecedit ſeipſum, deinde κάππα, ξῖ, χῖ: ex quo ſanè oritur controuerſia, eique maximè, qui memoria repetit alterum decretum, vbi præcipitur, ſi τὸ νῦ anteceſſerit γάμμα, κάππα, ξῖ, debet in γάμμα tranſmutari. Verum quomodo iam γάμμα ſonabit νῦ literam, quam vt ipſum, ſic tres aliæ κ, ξ, χ tãtopere aſpernantur, nec ipſam ſinunt à fronte ſibi aſſidere? vt νῦ τῦ φαίνω thematis reiicitur, & in eius locum γάμμα ſuccedit in præterito πεφάγχα. Non videmus hîc planè, quid de hac controuerſia ſtatui poſſit, necdum quicquam occurrit in hoc negotio literario difficilius explicatu propter antinomiam Grammaticorum, neq; vlla etiam nos & innumerabiles alios tam mira ἀπορία iampridem ſollicitat. Non eſt tamen dubium, quin Græci, ſiquid in pronuntiatione huiuſmodi mutare voluiſſent, ipſam quoque literam immutaturi fuiſſent, vt in dictionibus συμπλοκὴ pro ζυνπλοκὴ complicatio, κάββαλε pro κάτβαλε, proſtrauit: quia νῦ ante πῖ & τὰυ ante βῆτα locum non habent. Valdè quidẽ eſt hoc rationi diſſentaneum, vt νῦ migret in γ, & hoc rurſus, ſicut νῦ, pronuntietur. Satius enim fuiſſet noſtra ſententia ipſum

νῦ retineri & ſi γάμμα occurriſſet, in ν mutari. Priſcianus memorat vetuſtiſſimos Romanorum ſcripſiſſe ſolitos. Agchiſes, agceps, aggelus loco iſtorum, Anchiſes, anceps, angelus. Ex quo ſatis magnum eruimus argumentum, vt de re ſatis iamdiu ac multum diſputata ſic ſentiamus, geminum γγ retinendum, atque proferendum, ſicut Latinè agger, ſuggero, aggredior, aggrego, vt geminum quoque κκ & Græcè & Latinè in hac voce ἐκκλησία: in vltimis autem ſyllabis ſiquando geminus harum literarum concurſus reperiatur, neque quicquam de earum legitimo ſono negare, neque affirmare & aſſenſione approbare auſimus: quum nihil ſit turpius, quàm cognitioni & perceptioni aſſenſionem approbationémque præcurrere: vbi ſumus non in minori ἀπορίᾳ, quàm anteà. Illa igitur Academica ἐποχὴ, id eſt, aſſenſionis vel approbationis retentio hîc à nobis vſurpetur, καὶ ἐφεκτικῶς ſentiamus, huncq; locum aliis, quàm nos ſumus, doctioribus aſſeuerandum relinquamus: quorum nonnulli dicunt γάμμα non poſſe pronuntiari antè κάππα, ξῖ, χῖ in ſequentibus his vocibus σύριγξ, φάλαγξ, λύγξ, ſyrinx, phalanx, lynx. Huius autem rei cauſa creditur

Quid de cõcurſu gemini γ & κ & vtriuſque pronuntiatione ſentiendum.

eſſe in defectu vocalis ſequentis, in quam litera ξ vltima poſſit incurrere, & eam ferire, qualem literarum ictum & percuſſionem Ariſtoteles in arte Poëtica & ſimili argumento προσβολὴν appellat. Non deſinimus adhuc mirari, quomodo γάμμα ſonet literam νῦ, quæ nequit præponi talibus literis: Iſta tamen admiratione Nigidius Grammaticus & Agellius nos leuant, dum vterque ſcribit νſ in his dictionibus Græcis & Latinis Agchiſes, Anchiſes, aggelos angelus & in ſimilibus non eſſe literam: quia ſi eſſet, inquiunt, lingua palatum percuteret in ipſius cœlum reflexa, vt in his verbis,

Et Lunam in nymbo nox intempeſta tenebat.

Atqui lingua non ſentitur illa percuſſio: idcircò efficitur, vt hìc τὸ νſ non ſit habendum pro litera, ſed pro nota quadam adulterina peregrino ſono pronuntianda. Ita controuerſiæ huius difficultas diiudicatur & nodus expeditur. Siquis tamen aliter ſentiat & melius aliquid habeat, quod magis ſit ex vſu literis promouendis, & earum ſonis legitime proferendis, candidè nobiſcum & cum reliquis communicet: ei certè ſummũ honorem pòſt deferemus omnes. Nihil eſt hìc neceſſe orationem vnius vel

alterius Periodi adſcribere, cuius ſtructura lectori effingat & exprimat intelligentiæ moram & impedimenta (ſicut anteà fecimus in doctrina vocalium & Diphthongorum) quæ nobis ſonus conſonantium putidè pronuntiatus, & præter artem immutatus inferre ſolet. Illa enim ſatis perſpiciuntur è verbis & ex eorum doctrinâ, exempli cauſâ prius diſperſis & diſſipatis. Hæc ſunt quę animaduertere & notare in literas Græcas in præſentia potuimus: Siquid fortè amplius ac melius poſterarum ætatum ſtudia nobis attulerint, noſtros homines non ſinemus illius, quantulſcunque futurus eſt, fructu carere. Vnde, ſicut ex his, veritatis ſtudioſi aliqua habebunt adiumenta, non ſolùm ad rectè pronuntiandum Græcè, ſed etiam ad ita Latinè proferendum, vt Latini viſi ſunt priſcis temporibus locuti.

Aduerſariorum obiectiones diluuntur.

Hîc diſputationis noſtræ finis faciendus videretur, niſi reprehenſores quidam acerrimi hîc adeſſent, qui neſcio quas obiiciũt incommoditates noſtræ pronuntiationis: quorum dum paucis obiecta diluimus, libenter attendas, obſecramus. Ac primum ſummam collocant propugnationem vſitatæ pronuntiationis in conſuetudine re-

cepta, quam ſuauiſſimæ appellationis ſpecie nominant εὐφωνίαν : eámque illi prætexunt permutatione literarum & ſonorum: Egregia verò illa eſt ſoni ſuauitas, qua putres ſolum aures perfundi ſoleant. Longè aliter ſentiunt, quibus aures ſunt puræ, teretes ac religioſæ, intelligénſq; iudicium, qui illam iudicant ἄκρατον κακοφωνίαν, ſonum longè intemperatiſſimum & aſperrimum: quòd ſi ita ſe res haberet, vt dictitant, illa tam erudita & omni humanitatis genere tam exculta Græcorum antiquitas rudis admodum iudicanda eſſet, quæ ſe tam facilè paſſa ſit tanta voluptate tandiu caruiſſe: ac multò aliter euenit. Tanta enim fuit ex recta pronuntiatione, qualis eſt hæc noſtra, in ipſius ſermone ſuauitas, tanta orationis concinnitas, tanta denique oris iucunditas, vt

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή,

Ex eius lingua melle dulcior flueret oratio,

vt ait Homerus de Neſtore: qua de re poſſent alia infinita teſtimonia citari, & elogia commemorari, niſi res omnibus ſatis eſſet per ſe teſtata & probata. Deinde nobis obiiciunt maximam ex noſtra pronuntiatione incommoditatem, quam ſic no-

bis ob oculos proponunt: ſiquis veſtrum, aiunt, hodiè in media Attica Grȩcam orationem hoc genere pronunciationis haberet, à nullo, vel certè à paucis quod diceret intelligeretur: quinetiam à pleriſque ludibrio habitus exploderetur. Fatemur quidem nullam ætatem talibus ſtultè doctis hominibus caruiſſe. Verum vetris potius fidem habendam putes Platoni'ne, qui poſtulat ἥρη pronuntiari, tanquam vox hæc ſcriberetur ἕερεε, an Græcis huius ætatis, qui eandem vocem perinde proferunt, ac ſi ſcriberetur ἴει; præterea vtris e Romanis? veteribúsne, vt Fabio Quintiliano, qui docet literam c æqualiter perferre vim ſuam ad omnes vocales, an recentioribus, qui illud putidè pronuntiant per ſ ante e & i, ſe ſi. Nemo eſt certè, qui non libentius antiquitatem hîc ſequatur, quàm nouitatem deprauatæ pronuntiationis, ἐκεῖνος δὲ πολλῷ τῆς ἀγνοίας ἀτιμίαν τοῖς παλαίοις ἕλλησι προσβάλλει, is profectò turpiſſimam inſcitiæ notam veteribus Græcis inurit: qui tales in pronuntiando ineptias de gente omnium olim eruditiſſima iactat imperitè. Verumtamen nos libenter ex-

Legitima lingua Græcæ pronũtiatio nõ eſt à Turcogræcis petenda.

cuſamus tam inſcitè dictum, ac illius authorem ſpectaſſe ad inertem & degenerem eruditæ antiquitatis poſteritatem iudicamus. Quum enim audimus atque adeò plerique omnes habent exploratum, perceptum, & cognitum à Barbaris & Turcis πανωλεθρείαν, exitium & interitum vniuerſalem literis & literatis in totam Græciam iamdiu importatum fuiſſe, nemini certè poteſt eſſe dubium, quin nos ab incolis illius regionis, nullis literis, nulla humanitate multos iam annos exculcis, nulla ingenuarum artium facultate expolitis, quin ab illis, inquimus, ita nos pronunciantes hodierno die non intelligeremur. Id tamen vertendum eſt vitio, non quidem recte pronuntiantibus, qui quod ars præſcribit, quod ratio docet, quod antiquitatis authoritas præcipit, quod denique ſcriptura repræſentat, id legitimo vocis ſono præſtant: ſed imperitis auditoribus, qui, quod illi veris præceptis docent & tradunt: vſu comprobant: antiquorum ſanctitate confirmant, minime exequuntur & ignorant turpiſſimè. Eſt verò probandum eos, qui præter alios ad omnem humanitatem

& eruditionem antiquitatis egregiè fuerint informati, non poſſe noſtram pronuntiationem percipere, vel potius rem ex ea ſignificatam comprehendere: qui probè nouerint & ſonos ſingularum literarum notare, varios caſus variáſque flexiones obſeruare, verborum modos & fines coniugare, vocum ſtructuram diiudicare, vim ſcripturæ exacta perceptione examinare, ex apta denique ſuſpenſi ſpiritus mora perfectas orationis ſententias ab imperfectis diſtinctionibus ſeparare: Quæ omnia, ſi fortè neſcio, qua (vt ferè labat hominum memoria) vel lectionis deſuetudine, vel auditionis, vel ſcriptionis, vel recti colloquij intermiſſione ex animo parte aliqua exciderint: poterunt tamen ex noſtra rectè pronuntiandi ratione facilè ea reminiſci, & ſenſum loquentis rectè callere: qui etiam ſi iniuſtas dederint vocibus aures, auditu tamen accipient inuiti, quod illorum aſpectus probabit maximè, contrarium verò improbabit iuſtiſſimè. Quod ſi oculis horum placet hæc ſcriptura,

Μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληϊάδεω ἀχιλῆος *Iliad. α.*

Cur auribus eorumdem hęc illi contra- *Oculi & aures ine-*

pte diuerſum faciūt iudicium de ſcriptura & pronuntiatione literarū.

ria & pronuntiatio & ſcriptura

Μῖνιν ἄιδε θεὰ πιλιαδέω ἀχιλῖος

tantôre probatur ? Næ nobis illi videntur ſimiles phantaſia & imaginatione laborātibus,& inſanis, qui bonū à malo imbecillitate mentis ſecernere minimè poſſunt. Nouimus quidem ipſi, non ita pridem, quendam doctorem, cuius nomini hîc parcemus : qui quum diſcipulis dictaſſet hunc verſum Homeri hoc pronuntiandi genere,

χὲ μὶν δσίνδαλον ἰσῖδον χάλεπ' ἄλγε' ἔχονδα

odyſ.λ. & poſtea ita ſcriptum legiſſet in vnius libello, vehementer diſcipulum de hac Cacographia obiurgauit:Tum puer:Dignus ſum equidem,inquit, iſta obiurgatione maximè, ſi mei condiſcipuli habent eiuſdē verſus orthographiā, quam vbi doctor cōperit in eorum omnium libris pariter æqualitérque deeſſe, hanc illis vanam talis obiurgationis rationem reddidit, Cum paucis eſſe quidem ſentiendum, ſed cum multis loquēdum. Nos quidem iſtam ſententiam libenter approbamus, ſi de verbis fictis & nouatis illa, vt debet, intelligatur: quia poſt deprauationem humanæ naturæ ἀρχαιο-

νομαθεσία & vnũ ac idem ſermonis idioma periit: cuius quidem certè vſus non minus fuit poſteà varius, multiplex & inconſtans, ac tãtiſper futurus eſt talis, dum mundus ſtabit, quàm ſunt & erunt hominum mores & cultus: Atque vt ita ſentiamus, his verſibus Horatianis præter authoritatem ſacrarum literarum adducimur,

Multa renaſcẽtur, quæ iã cecidere, cadẽtque,
Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet vſus,
Quem penes arbitrium eſt & ius & norma loquendi.

Sed huiuſmodi temporum mutationi non eſt ratio ſonorum literariorum, vt varia verborum nouitas, ſubiecta: neque alia nunc, atque olim fuit ab initio conſtituta, poteſt haberi. Itaque quid erit iſtud aliud in hac ſonorum conſtantia, cum paucis ſentiendum, ſed cum multis loquẽdum, niſi docere cum paucis quidem ſapiendum, ſed cum multis deſipiẽdum, id eſt cum ratione inſaniendum? vide, obſecramus, quid tali pronuntiatione ſuperioris verſus efficiatur: primum, in legitimũ literarum vſum peccatur, qui eſt Quintiliano, vt cuſtodiãt

Soni literarum cõſtantes & ſemper ſui ſimiles debent eſſe.

voces & velut depoſitum reddát legentibus: vt etiam, quicque ſcribatur, quomodo ſonat: contrà, vt quicque ſonet, quomodo ſcribitur: deinde Plato apertè inſimulatur matæologiæ, etymologiã, id eſt veriverbio vitioſa pronuntione contaminato: quum ille in Cratylo docuerit τάνταλον dici quaſi ταλάντατον, ſummè miſerum ac infelicem, & finxerit τὸ ταντα λεία alluſione quadam ad ταλαντεία, ὅτι ἐν ἅδου ἡ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ λίθου ταντα λεία, οἱονεὶ ταλαντεύεται, quòd apud inferos ſuſpenſum ſaxum, quaſi iamiam caſurum, impendeat, & in ipſius caput libretur. Quòd ſi præſentem verſum ita doctor ille pronuntiaſſet, vt hîc vides, & natiuis characteribus expreſſum legitimíſq; ſonis redditum.

καὶ μὲν τάνταλον εἰσεῖδον χάλεπ' ἄλγε' ἔχοντα,

Cai min tãtalon eiſeidon chalep' alge' echonta,

Nec dignitas & amplitudo diuini Philoſophi falſo crimine notata fuiſſet: nec inhæc errata diſcipuli tam turpiter incidiſſent: nec denique obiurgatio præceptoris tam ridicula fuiſſet: qui voluerit ſuos diſcipulos plus ſapere, quàm ſeipſum, atque illos exipſius vitio, vt tritum eſt ſermone prouerbiũ, efficere vir-

tatem. Aliquantò quidem prudentius non tamen ſine magna & temporis & operę jactura mihi facere vidétur nonnulli magiſtri, qui ad vitandam Cacographiæ culpam diſcipulis dictata excipientibus, appellatione literarum coguntur præire, quáquam talis appellatio præeuntis vitio non careat pronuntiationis, nec idcircò orthographię culpa vacet, verbi gratia, iubentes illi diuerſam vocum κῆδος καὶ κῦδος notionem annotari, & è mora ceſſationéque diſcipulorum coniectantes ~~vitioſam~~ rationem primarum Syllabarũ ab illis prorſus ignorari propter vitioſam pronuntiationis ſimilitudinem κῦδος καὶ κῦδος coguntur ſic literas appellare, vt prior vox per, ita, & poſterior per ipſilon ſcribenda ſit, & tamen è culpa huiuſmodi appellationis per ita & i ipſilon alterũ ſcripturæ periculum auditoribus creatur: quod non ſubeundum fuiſſet, nec tantum operæ & temporis perditum, ſi iam ſtatim ab initio prælectionis τὰ κ eédos καὶ κúdos fuiſſent recte pronuntiata. Non eſt quidem certè minus iuſta exterarum nationum & gentium de diuerſa, diſſimilíque ſcriptura &

pronuntiatione linguæ Gallicæ querẽla: vbi aliter multa proferuntur, atque notis Characteribuſq; indicantur & cõtrà: nõ minus, inquimus, quàm præſens noſtra eſt expoſtulatio de vitiata linguæ Græcæ pronuntiatione. Verum ſuperiora & alia huiuſmodi obiecta à nobis quidem illa ſatis refutata vidétur, & hæc omnibus leuiora debent eſſe quàm vt in illis diluendis ac refutandis diutius ſit immorandum. Itaque de his οὐκ ἔτι ἡμεῖς ἂν ὠτοκοπήσοιμεν σοὶ πλειόνα λαλοῦντες, μηδὲ ἐπὶ πλείων ἐγκόψοιμεν, id eſt non tuas aures obtundemus oratione, refutationéque longiori, neque diutius interpellabimus. Quis enim tot ineptiis ac nugis ſufficeret, niſi qui ineptus ipſe & nugator haberi vellet?

Nos adhuc, honorate aue, curauimus vitia Græcę pronuntiationis, quęcunq; in mentẽ nobis venire potuerunt, labõrioſè ac diligenter tibi notare, à quibus ſi tua & ſententia & iudicio non ſolum cauerimus, ſed omnino etiam abhorruerimus, nos à grauiſſimis intelligentiæ impedimentis putabimus vindicatos. Neque verò eſt, quod te ab hoc iudicio faciendo magnopere deterreat & auo-

cet vis illa deprauatæ cõſuetudinis pro omni ratione toties ad nauſeam vſque obiecta.Ea maturè ſtudioſiſſimo cuique veritatis & ſcientiæ emendanda & mutanda eſt, non ſecus atque lingua mendaciis dedita: Quod ſi fortè ad nos inde metuas ludibrium aliquod redundaturum,tecum, quæſumus, reputa literas Græcas non tam ſermonis & collocutionis cauſſa , quàm percipiendæ Philoſophiæ & humanitatis , liberalíúmque artium intelligendarum gratia proponi hodie Gallis : vnde ſumma accedit vtilitas tum ad publicæ tum ad priuatæ diſciplinæ cultum & ornatum. Sed Latini ſermonis vſus multò patet latiſſimè in omnibus Europæ totius partibus , ſiue collocutionem , ſiue ſcriptionem,ſiue auditionem ſpectes.Idque in omnibus Reip.muneribus, religione, iuriſprudẽtia , profeſſione ingenuarum & liberalium artiũ , in variis variorum populorum commerciis . Hîc tamen, grauatè quidem , populo concedimus corruptum & vitioſum Latinè pronuntiandi vſum , à qua Barbariſmi & Solœciſmi fœditate , libẽter abeſſemus ſi per te , ſi per mores patrios , ſi denique per

Et in literis latinis pronuntiãdis peccatur.

conſenſum doctiſſimorum virorum nobis liceret: qui cum errata Latinæ pronuntiationis tolerant & ferunt,illa certé nobis ad tempus tolerabilia quodammodo debent videri. At in Helleniſmo nihil eſt huiuſmodi nobis pertimeſcendum; hîc tutò & liberé poſſumus verſari: nec tanta cogitatio tanti ludibrij & periculi nòs debet adeò ſollicitos habere: quum Græcé nuſquam in Gallia fiant colloquia: nuſquam cõciones habeantur Græcè: nuſquam Græcè agantur cauſæ: nuſquam deniq; Græca Dialecto tractentur pacta & conuenta: quæ omnia etſi dederimus hîc & vbiq; Græcè fieri,bona tamen pars eruditorum virorum nobiſcum faceret, ſi non aperta voluntate,id tamen tacitè præſtaret: ſe libenter ad veritatem huius cauſæ adiungeret,& ab imperitis condemnatam abſolueret: quæ iam in exteris nationibus, nedum in ipſa Gallia,vt antè diximus, defenditur acerrimè, & exercetur vtiliſſimè. Plus libri doctæ antiquitatis & clariſſimorum virorum monumenta, atque adeò res ipſa & veritas, quorũ authoritate & cõſilio noſtra pronũtiatio nititur,apud te debẽt valere, vt ſe m-

per in cauſis etiam multò grauioribus valuerũt, quàm minutæ & falſæ Grammaticorum præceptiunculæ, in quibus egregia illa & recti ſpecioſa imitatrix conſuetudo pronuntiandi tantum videtur inſidere: cuius tamen ſumma vis & indocta non ſolum corpus & partes ipſius omnes, ſed mentes quoque omniũ omnino hominum ſic iamdiu miſerè occupauit, vt ab illis percipienda, diceñda, facienda, vinculis prauæ conſuetudinis cõſtricta videantur per ſummam iniuriam teneri: Quæ cauſa fuit, vt ipſius vires Plutarchus oratione ſecunda περὶ σαρκοφαγίας cum veneficio compararit πέποται ὁ τῆς συνηθείας κυκεὼν ὥσπερ ὁ τῆς κίρκης,

ὠδίνων ὀδυνάας κυκεὼν ἀπάτας τε γόους τε,

Hauſtum eſt conſuetudinis poculum, quod eſt velut cinnus quidam ſimilis Circeo cinno dolores & fraudes & gemitus parienti, è caſtigata Henrici Stephani interpretatione. Itaque nihil ea inuita iam poteſt neque fieri, neque dici, neque excogitari. Vnde quis non exclamet maximum, ne æſtus Tyrannicæ conſuetudinis incautos abſorbeat, & ad prauum vſitatæ pronuntiationis mo-

Peruerſa pronuntiatio eſt inſtar mõſtri & Circeæ potionis.

rem trahat, O monſtrum immane, horrẽdum, perniciẽ rerum bonarum! ô importunum, amentem & intolerandum Tyrannum! Sed enim ad vtrumque conficiendum nulla ſunt aptiora arma ſtudiis veritatis: qua nos & omnes boni armati & illius amore incẽſi nullo negotio illud monſtrum proſternemus, lacerabimus, conficiemus. Nec ad illius internecionem nobis opus eſt votis, vt vel Herculem ἀλεξίκακον vel Theſeum vel Perſeum, vel Harmodium & Ariſtogitonem ab inferis excitare debeamus: quum è ſtudio veritatis nobis ſatis virium ſuppetat ad fortiter dimicandum & illud opprimendum: à qua quidem certè dimicatione tam legitima nihil nos poteſt aut debet, nec omnes bonos reuocare: ne ipſa quidem exempla quorundam eruditorum virorum: quorum diſſimulatione nos vrgent & inſectantur nonnulli: Fatemur quidem certè viros eruditionis raræ hæc pronuntiationis vitia & animaduertiſſe & iamdiu notaſſe. Sed quia correctionem velut per iocum attigerunt & ſilentio diſſimularunt, ſicut multò his grauiora & ſanctiora, ideò dicimus illos, vt ſibi

Virorum quorũdam licet doctorum ignauia in vitiis pronuntiationis caſtigandis.

natos ſolis,& commodos,ſuperiori ętate grauiter errauiſſe, atq; nulla conſcientiæ fide commotos,etiam nunc in tanta literarum luce grauius errare. Et certè nullos putamus iuxtà bonis literis obeſſe, atque illos,qui accuratè quidem ac ſedulò,ſed parum prudenter & conſtanter eas tractare ſolent. Verum quid hîc conſilij captes? ſic plerique omnes faciunt in rerum veritate confirm nda & reſtituenda, vt ſuis potius, quàm Reip. commodis ſeruiant:ad res ſuas, quàm ad alienas, ſint attentiores: mendacio magis,quàm veritati faueant:imperito populo magis placeant, quàm bonis viris & eruditis: quòd penes illũ ſit,vt aiunt, vſus loquendi,quique ponatur in his tribus optimo cuique maximè horribilibus ac formidoloſis, quæ minimè poſſint coërceri,

Λαὸς τοὶ καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ ἀκατάσχετα πάντα, *Phocyllides ἐν ὑποθετικοῖς.*

Populus,aqua & ignis nequeunt contineri.

Non cõtinuò tamen exemplis illorum optimi cuiuſque & Reip. ſtudioſiſſimi animus frangendus ac debilitandus eſt: quin potius conſilium poëtæ in re præſertim optima & Reip. vtiliſſima audiẽdum & ſequendum.

Virgil. 6. Aeneid.

Tu ne cede malis, ſed contrà audentior ito.
Hoc enim fortis eſt animi & Reipubl. bene conſulentis: Illud ignavi & progreſſum iuvenum in ſtudiis literarum impedientis ac retardantis. Cuiuſmodi ſanè veritatis ſtudium animíque conſtantiam quum nemo hominum iure poſſit in te deſiderare, Philopappe, ſicut tuus etiam præſens rerum ſtatus quotidiè nobis dat harum reliquarúmque virtutum maxima documenta, nos quidem non diffidimus te iam noſtris argumentis ac rei veritate adductum eſſe, vt vitioſam & corruptam Græcè pronuntiandi rationem animaduerſione Cenſoria & authoritate caſtiges: noſtram verò, vt antiquiſſimam & veriſſimam, comprobes. Iſta quidem iudicij ſeueritas & veritatis ſtudium illuſtribus exemplis Philoſophorum & potentiſſimorum principum nitetur: qui rem Grammaticam maximi olim fecerunt, atque de ea optimè meriti ſunt. Si diſceptatoribus illis & arbitris hæc cauſſa ageretur & diſceptaretur, ὁμοφωνία, vel potius, ſi ita Græcè loqui liceret, μονοφθογγία ſeptem literarum partim vocalium, partim diphthongorum, vt di-

ἀνακεφαλαίωσις huius actionis.

ſcentibus pernicioſiſſima & docentibus moleſtiſſima è ſcholis omnibus & Academiis ad extremos vſque Garamantas eiiceretur & exterminaretur: μεταλλοίωσις quoque conſonantium & permutatio ſonorum ſimiliter atque illa damnaretur, vt deformitatis, ancipitíſque ſenſus, ac proinde fallacium argumentationum improba magiſtra; quales quum Ariſtoteles nullas è deprauatis literarũ ſonis obſeruarit in Elenchorum libris, vt inde cuíque apertum & perſpicuum eſſe poteſt, tam eſt verum, quàm quod veriſſimum, nullam literam ipſius ætate ſono duplici affectam fuiſſe, nec plures literas vno eodémq; ſono pronuntiatas. Supereſt igitur, vt hæc pronuntiationis vitia ex omnibus gymnaſiis & publicis ſcholis depulſa, ſoli Loxiæ Cacodæmoni, ὥσπερ πᾶσιν αὐτοῦ πευθομένοις τὰ ἀμφίλοξα μαντεύεται, qui omnibus ſciſcitantibus oracula reddit ambigua, relinquantur, & Delphos ſortilegos quàm primum ablegentur.

Vitioſa pronuntiatio relinquēda ambiguis & fallacibus Apollinis reſpōſis.

AD EXTREMVM, Philopappe, ſummas tibi chariſſimóque patri gratias agimus de noſtra tam liberali educa-

οὐκ ἔστι παισὶ τούτου κάλλιον γέρας
ἢ πατρὸς ἐσθλοῦ κ' ἀγαθοῦ πεφυκέναι,
καὶ τοῖς τεκοῦσιν ἀξίαν τιμὴν νέμειν.

Non eſt liberis munus honorificentius hoc,
Quàm patre bono & honeſto ipſos natos eſſe,
Et parentibus dignum honorem tribuere.

DIXIMVS.

Η τοῦ φιλοπάππου ἁγνὴ κρίσις περὶ τῆς παλαιᾶς καὶ ἀληθινῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων προφορᾶς εἰς υἱωνοὺς τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀπολογησαμένους.

Iudicium Philopappi incorruptum de veteri ac germana literarum Græcarũ pronuntiatione pro veritate cauſſæ, cuius patroni ac propugnatores fuerunt nepotes.

Δεῦθ' υἱωνοί, ἑτοιμάζειν μοὶ στῶμα νοεῖτε,
Ὡς γλώσσαν, ψυχὴν τ' ἄσπιλον ὑμετέραν·
Πᾶς γὰρ ἀνὴρ γίνεται δοκέων οὕτως ἐκαθῆραι
Ρηιδίως τε θεῷ τοῖς τε βροτοῖσι φίλος.

Eſt aliquid rectè linguam formaſſe, nepotes,
Si forma ſimili mens fuerit nitida.
Hic valde eſt charus populoq; deoq; futurus,
Cuius pars melior moribus antè nitet.

BIBLIOTECA NAZ. CENTRALE ROMA VITTORIO EMANUELE